

21. Lastensuojelutoimi¹⁾

Yleistä

Jo aikaisempina vuosina todettu kehityssuunta jatkui v:n 1969 aikana. Erilaiset sopeutumishäiriöt ja turvattomuustekijät aiheuttivat lisääntyntä painetta sijaishuollon kohdalla. Samalla oli todettavissa enenevää avohuollon tarvetta, mm. lisääntyneen jälkihuollon muodossa.

Samalla kun toiminta on laajentunut, on ilmennyt jatkuvaa painetta toiminnan kustannusten lisääntymiseen. Palkkojen ja hintojen sidonnaisuus ei kuitenkaan ole ulottunut lastensuojelutoimen sijaishoitomenoihin, minkä vuoksi laitossijoituksen ja perhehoidon maksuja on jouduttu tuntuvasti korottamaan.

Erityisesti ovat kertomusvuoden aikana huollon syynä tulleet esille päihdeaineiden käyttäminen, rangaistava teko, lapsen vammaisuus ja sielullinen poikkeavuus, vanhempien sairaus tai kuolema, hoidon laimin-

lyönti ja pahantapainen elämä sekä erityisen korostuneena asuntovaikeudet.

Lastensuojelulautakunta kiinnitti kertomusvuoden aikana erityistä huomiotaan mm. mustalaisten sosiaalisiin olosuhteisiin, asuntokysymyksiin, lisääntyneisiin luonnon ja ympäristön saastumisesta aiheutuviin vaaroihin, perhesijoituksen ohjaamiseen ja järjestelyihin, lastensuojelutoimen laitostoinnin ohje- ja johtosääntöjen uusimiseen. Vuoden 1969 aikana nuorisokomitean mietintö annettiin julkisuuteen ja lautakunta antoi siitä lausuntonsa. Komiteamietintö sisältää lukuisia toimenpide-ehdotuksia, jotka liittyvät lastensuojelutoimen toimialaan.

Kertomusvuoden aikana hyväksyttiin Kilinmäen keskuslaitoksen luonnospiirustukset ja uutena laitoksena otettiin käyttöön Laajasalon nuorisokoti. Kertomusvuoden aikana lastensuojelutoimen tutkimustoimintaa tehostettiin huomattavasti.

I. Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan kokoonpano on vuosina 1969—1972 seuraava: Puheenjohtaja Erkki Tuomioja, varapuheenjohtaja Tapani Mäntysaari, jäsenet Sirkka Loimaranta, Margareta Aminoff, Anna-Liisa Aro, Kaarina Kalmari, Rakel Lehtokoski, Sirkka-Liisa Nieminen ja Mirjam Parviainen.

Lautakunnan jaostojen ja laitosten johto-

kuntien kokoonpanossa tapahtuneiden muutosten osalta viitataan kunnalliskalenteriin.

Lastensuojelulautakunnan *kokoukset* sekä tärkeimmät *päätökset, esitykset* sekä *lausunnot*, ks. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta.

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja lastensuojelutoimen toimintakertomuksen eripainoksessa.

II. Lastensuojeluvirasto

Toimistot, ks. kunnalliskalenteri.

Kassa-, tili- ja korvausasiat hoiti rahatoimiston Kallion osasto sekä huoltoviraston asiamiesosasto.

Henkilökunta. Kertomusvuoden lopussa oli lastensuojelutoimen palveluksessa 427 (ed. v. 422) vakinaista ja 118 (109) tilapäistä viranhaltijaa sekä 208 (163) työsopimuksin palkattua henkilöä eli yhteensä 753 (694). Näistä oli lastensuojeluviraston palveluksessa 136 (136) vakinaista ja 32 (28) tilapäistä sekä 5 (5) työsuhteista eli yhteensä 173 (169) ja loput laitosten palveluksessa.

Koulutustoiminta. Henkilökunnan jatkokoulutus noudatti kahta linjaa. Osa koulutuksesta tapahtui kaupungin yleiseen koulutustoimintaan kytkeytyneenä, osa lastensuojeluviraston omasta aloitteesta lastensuojelutoimen henkilökuntaa koskevana. Koulutustoiminnan ohjaamisesta vastasi oman toimen ohella johtava huoltotark. Kastehelmi Haverinen. Koulutusasiamiehen tehtävänä on toimia yhdysmiehenä kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan ja lastensuojeluviraston kesken, tiedottaa lastensuojelutoimen henkilökunnalle kotimaisista ja ulkomaisista koulutustilaisuuksista ja järjestää koulutus- ja esitelmätilaisuuksia. Kertomusvuonna järjestettiin koulutusasiamiehen toimesta kahdet neuvottelupäivät, 2 koulutuskurssia, 3 retkeä lastensuojelutoimen laitoksiin ja 5 keskustelutilaisuutta. Koulutus-

asiamiehen apuna on toiminut 5-jäseninen koulutusasiain neuvotteluryhmä, jonka tehtävänä on ollut suunnitella koulutustilaisuuksia ja suorittaa joissakin tapauksissa valintoja lähetettäessä osanottajia seminaareihin, opintopäiville tms. Neuvotteluryhmä on kokoontunut 7 kertaa.

Komiteat. Kertomusvuonna antoi mietintönsä kaupunginhallituksen asettama komitea, jonka tehtävänä oli tutkia lisääntyneen nuorisorikollisuuden ja siihen liittyvien sopeutumishäiriöiden ennakolta ehkäisemistä samoin kuin alaikäisten lainrikkojien huollon ja erityiskasvatuksen tarkistamista sekä näitä kysymyksiä käsittelevien viranomaisten yhteistyön kehittämistä ja tehostamista.

Toimintaansa jatkoivat seuraavat komiteat:

kaupunginhallituksen asettama komitea, jonka tehtävänä oli selvittää sosiaalihuollon hallinnossa mahdollisesti tarpeellisia muutoksia ja sosiaaliohjesäännön tarkistamista ja uusimista sekä valtioneuvoston asettama nuorisorikoskomitea, johon kuului jäsenenä vs. toim.joht. Kalervo Juurinen;

kaupunginhallituksen asettama Killinmäen keskuslaitoksen suunnittelutoimikunta, johon kuuluivat puheenjohtajana Kalervo Juurinen sekä jäsenenä Maija Kario sekä

sosiaalihuollon asettama kasvatusneuvolatoimikunta, johon kuului jäsenenä sosiaalilääkäri Sirkka Syväne.

III. Toiminta kertomusvuoden aikana

1. Hallinnollinen toimisto

Hallinnollinen toimisto suoritti hallinnollista yleisvalvontaa siten, että toimitusjohtaja, sihteeri ja talouspäällikkö suorittivat tarkastuskäyntejä laitoksissa. Lastensuojeluviraston diaariin merkittiin vuoden aikana 5 922 (5 715) saapunutta kirjelmää. Toimitus-

johtajan päätösluetteloon merkittiin kertomusvuoden aikana 272 (252) pykälää.

2. Lastenhuoltotoimisto

Lastenhuoltotoimiston toiminnan kohteina ovat ns. turvattomat lapset ja nuoret sekä vajaamieliset. Lastenhuoltotoimiston työ voi-

daan karkeasti jaoitellen jakaa avohuoltoon, sijaishuoltoon ja vajaamielishuoltoon. Avohuoltoon katsotaan tällöin kuuluvaksi toisaalta erilaatuiset lakisääteiset valvontatehtävät, toisaalta toimistolle tehtyjen ilmoitusten, kantelujen, avunpyyntöjen yms. selvittelyt. Sijaishuoltoon katsotaan kuuluvan huolto yksityisperheissä ja huolto lasten- ja nuorisohuolto- sekä vajaamielislaitoksissa.

Avohuollossa kaupunkialueella toimivilla huoltotarkastajilla oli kertomusvuonna keskimäärin 172.8 (171) valvottavaa; tutkimus- ja selvitystapauksia heillä oli keskimäärin 14.2 (12.6) kuukaudessa.

Perhehoitoon sijoitettujen valvonnasta huolehtivilla työntekijöillä oli keskimäärin 175 valvottavaa työntekijää kohti.

Sosiaaliohjesäännön edellyttämää lasten- ja nuorisohuoltolaitosten sekä vajaamielislaitosten kasvatuksellista ja huollollista valvontaa suorittivat lastenhuollontarkastaja ja apulaislastenhuollontarkastaja sekä vajaamielishuoltaja. Ko. toiminta on ollut apulaislastenhuollontarkastajan pääasiallisena tehtävänä. Hänellä on ollut apunaan yksi huoltotarkastaja. Nuorisokodeissa asuvien lasten ja nuorten yksilökohtaisessa huollossa tukivat näiden laitosten henkilökuntaa lastenhuoltotoimiston kaksi laitosturaattoreina toimivaa huoltotarkastajaa. He hoitivat myös näistä laitoksista poistuneiden jälkihuoltoa.

Avohuolto

Lakisääteinen kasvattilasten valvonta

	Poikia	Tyttyjä	Yht.
Jäljellä vuodelta 1968 ...	206	204	410
V. 1969 valvontaan tul-			
leita	37	53	90
Yhteensä	243	257	500

Poistettu valvonnasta

v. 1969	96	86	182
Vuoteen 1970 jääneitä	147	171	318
— näistä avioliiton			
ulkopuolella synty-			
neitä	62	75	137

Lakisääteinen muiden kuntien sosiaalilautakuntien huostassa olevien valvonta

	Lapsia
Jäljellä vuodelta 1968	43
V. 1969 valvontaan tulleita	16
Yhteensä	59

V. 1969 valvonnasta poistettu	9
Vuoteen 1970 jääneitä	50 ¹⁾

Lastenhuoltotoimiston suojeluvalvonta v. 1969 (taulukko laadittu v:n 1968 tilastotietojen ja lastenhuoltojaoston kokouspöytäkirjojen pohjalla)

	Pojat	Tytöt	Yht.
Valvonnassa vuodelta 1968	137	111	248
V. 1969 aloitetut valvonnat:	29	37	66
näistä alle 7 vuotiaita ...	14	16	
7—15 „	12	11	
yli 15 „	3	10	
V. 1969 lopetetut valvonnat:	166	148	314
näistä alle 7 vuotiaita	44	28	72
7—15 „	9	—	
7—15 „	13	9	
yli 15 „	22	19	
Valvonnassa 31.12.1969 ...	122	120	242

Nuoria kotiapulaisia oli valvonnassa toimintavuoden alussa kuusi ja lopussa kaksi. Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten valvonnan hoitivat lastensuojeluviraston si-

¹⁾ Näistä:

	Poikia	Tyttyjä	Yht.
Aviolapsia	8	17	25
Aviottomia	11	14	25
Yhteensä	19	31	50

säisen työnjaon mukaan lastenvalvojan apuna lastenhuoltotoimiston huoltotarkastajat kukin omalla alueellaan. Valvottavia aulapsia oli kertomusvuonna 3 106 (3 295). Kokemuksen osoittaessa, että valvonta usein on sekä aiheetonta että ei-toivottua, on jatkuva yhteydenpito pyritty jättämään aulasten äitien omasta aloitteesta riippuvaksi. Varsinaista määräajoin kotikäynnin muodossa tapahtuvaa valvontaa suoritettiin etupäässä vain silloin, kun äidin ja lapsen erityiset olosuhteet sitä edellyttivät tai kun äiti tällaista yhteydenpitoa itse toivoi.

Perhepäivähoitoon sijoitettujen lasten valvontaa ja hoitokotien ennakkotarkastusta suorittivat lastenhuoltotoimiston huoltotarkastajat kukin alueellaan. Heidän toimintaansa ohjasi johtava perhepäivähoidontarkastaja, joka myös jatkuvasti pyrkii saamaan kosketusta uusiin koteihin, jotka haluavat ottaa lapsia päivähoitoon. Perhepäivähoitoa on voitu onnistuneesti käyttää kotien tukena erityisesti sellaisissa tapauksissa, jolloin lapsen herkkyyks, arkuus, infektioalttius, häiriytyneisyys yms. syyt tekevät hoidon lastentarhassa vaikeaksi tai mahdottomaksi. Erityisesti on perhepäivähoitoa yritetty hankkia myös sellaisille yksinhuoltajien lapsille, jotka eivät ole päässeet kaupungin lastentarhoihin.

Lapsia lastensuojelulautakunnan maksamassa perhepäivähoidossa v. 1969	94
Lapsia huoltolautakunnan tai vanhempien maksamassa perhepäivähoidossa v. 1969	52
Tutkittu päivähoitosta tehtyjä valituksia v. 1969	74

Ottolapsitoimintaa varten oli lastenhuoltotoimistolla käytettävissään yksi johtava huoltotarkastaja ja yksi huoltotarkastaja, joka hoiti yksinomaan maaseudulle ja muihin kaupunkeihin tapahtuviin adoptioihin liittyvää esitarkastusta, ohjausta, valvontaa ja lausuntojen antamista. Kaupunkipiirin

huoltotarkastajat puolestaan suorittivat kukin alueellaan nämä ottolapsisuhteen syntymiseen tarvittavat toimenpiteet. Näiden työntekijöiden tukena toimi adoptioneuvottelukunta, johon kuuluivat mainittujen työntekijöiden lisäksi psykologi ja lastenpsykiatri.

Kotimaassa ottolapsiksi luovutetut

	Poikia	Tytöjä	Yht.
0—1 vuotiaita	13	15	28
2—6 »	15	7	22
yli 6 »	1	3	4
Yhteensä	29	25	54

Pelastakaa Lapset -yhdistyksen välittämiä adoptioita oli 34. Skandinavian maihin tapahtuvia adoptioita hoidettiin 3.

Perheenneuvonta. Vuoden 1969 aikana perheenneuvontaan tuli tai ohjattiin 127 uutta asiakasperhettä. Heistä 55 perhettä jäi tehostetun pitempiaikaisen työn kohteiksi. Kun edelliseltä vuodelta siirtyi 64 perhettä, oli tässä ryhmässä kaikkiaan 119 perhettä. Heillä oli yht. 276 lasta. Hoidosta poistettiin 38 perhettä, joilla oli yht. 78 lasta.

Apua avioliittisiin vaikeuksiin haki n. 40 asiakasperhettä, muut yhteydenotot koskivat lastenhuolto- ja perheristiriitoja. Yhteistyö avioliittoneuvontatapauksissa muodostui yleisesti suhteellisen lyhytaikaiseksi.

Työntekijät suorittivat 412 kotikäyntiä ja toimistohaastatteluja oli 678. Yhä enemmän pyrittiin tapaamaan useita perheenjäseniä samanaikaisesti. Keskusteluissa oli mukana kaikkiaan 1 649 henkeä.

Vuoden 1969 alussa järjestettiin asiakkaille lisäksi kuuden avoimen kokouksen sarja, joissa pidettiin alustuksia sekä keskusteltiin asiakkaille läheisistä kysymyksistä ja heidän ehdotuksistaan.

Lasten kesävirkestystoiminta. Kesä 1969 muodostui lasten kesävirkestystoiminnassa ennätykselliseksi, koska käytettävissä oli

huomattavasti suurempi määräraha, 390 000 (230 000) mk, kuin aikaisempina vuosina. Tästä summasta käytettiin 6 806 (5 209) mk alle 15-vuotiaiden lasten ja heidän saattajiensa matkakuluihin. Matka-avustuksia sai kaikkiaan 241 lasta (162), heistä 40 (47) yksinomaan tätä avustusta, muiden kohdalla matkakulut suoritettiin kesäsijoitukseen liittyvinä.

Sellaisia lapsia varten, joiden vanhemmilla ei itsellään ollut varoja eikä muita mahdollisuuksia järjestää lapsilleen kesänviettopaikkaa maaseudun sukulaistaloihin tai maksullisiin lomakoteihin, järjestettiin kesävirkestystoiminnan puitteissa keskimäärin 72.7 päivän oleskelu joko maalaistaloissa tai kesäsiirtoloissa ja leireillä. Kummassakin sijoitusmuodossa oli runsaasti lapsia, jotka viettivät koko kesän maalla. Perhesijoituksessa keskimääräinen viiptymisäika olikin peräti 76.9 vrk.

Sijoituspaikkoina käytetyistä maalaiskohteista hankittiin ennen lasten maalle menoa joko paikallisen asiamiehen tai sosiaalilautakunnan lausunto sekä terveystodistus lastenhuoltotoimiston huolehtiessa sitten hoitomaksujen suorituksesta sekä kotien tarpeellisesta valvonnasta. Perhesijoitusten kohdalla kustannukset kohosivat 279 102 (178 264) mk:aan ja siirtola- ja leirisijoitusten osalta 68 050 (49 442) mk:aan. Lisäksi jou-

duttiin kesälasten kohdalla suorittamaan sairauskuluja 2 665 mk eli yhteensä sijoituskuluja perhe- ja siirtolasisjoituksesta 349 817 (227 705) mk matka-avustuksia huomioimatta. Lasten kesävirkestykseen käytetty kokonaissumma oli kertomusvuonna 356 623 mk kaikki avustusmuodot huomioon ottaen. Kesävirkestystoiminnan laajuuden kuvaamiseksi on syytä vielä mainita, että edellämainittujen varsinaisten kesälasten lisäksi sijoitettiin maalaiskoteihin 106 (80) laitoslasta, jotka tällä tavalla pääsivät osallisiksi paitsi kesävirkestyksestä myös normaalista perhe-elämästä. Ennen lasten kesäkoteihin ja siirtoloihin lähtöä suoritettiin tarpeelliset terveystarkastukset.

Kesälasten joukossa oli huomattavan paljon suurperheiden sekä huoltoapua saavien perheiden lapsia, samoin sairaiden ja invalidivanhempien lapsia ja alkoholisti-isien tai -äitien lapsia oli jälleen runsaasti. Sijoituspaikkojen valinnassa koetettiin entiseen tapaan hankkia erityisen sopiva, terapeuttinen paikka joukossa oleville monille sairaille, kastelijoille tai muutoin häiriintyneille lapsille.

Lastenhuoltotoimisto valvoi myös 40 yksityisen järjestön harjoittamaa kesäsijoitus-toimintaa, jonka tukemiseksi kaupunki oli varannut 146 000 mk:n suuruisen määrärahan.

Kesäsijoitukset

1. Lapsen syntyperän ja maksutavan mukaan

Maksutapa	Aviottomia		Aviosyntyisiä						Kaikkiaan		
	Äiti elää		Vanhemmat elävät		Puoliorpoja		Asumus- ja avioero-lapsia				
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	Yht.
Määrärahasta kokonaan	60	52	181	149	40	34	207	183	488	418	906
» osittain ¹⁾	19	25	58	54	²⁾ 13	13	47	78	137	170	307
Vanhemmat maksaneet tai lahjapaikat ...	2	4	14	15	2	1	7	2	25	22	47
Yhteensä	81	81	253	218	55	48	261	263	650	610	1 260

¹⁾ Matka-avustukset. — ²⁾ 1 täysorpoa ml.

21. Lastensuojelutoimi

2. Ikäryhmittäin lapsen syntyperän mukaan

A. Hoitoavustukset	Pojat					Tytöt					Kaikkiaan				
	Ikäryhmitys, vuotta														
	—2—6	7—12	13—15	16—	Yht.	—2—6	7—12	13—15	16—	Yht.	—2—6	7—12	13—15	16—	Yht.
<i>Aviottomia</i>															
Äiti elää	26	42	7	1	76	31	37	9	—	77	57	79	16	1	153
<i>Aviosyntyisiä</i>															
Vanhemmat elävät	102	123	23	—	248	90	107	15	—	212	192	230	38	—	460
Puoliorpoja	11	27	10	—	48	11	24	8	—	43	22	51	18	—	91
Asumus- ja avioerolapsia	66	165	29	1	261	78	150	27	—	255	144	315	56	1	516
Yhteensä	205	357	69	2	633	210	318	59	—	587	415	675	128	2	1 220
B. Matka-avustukset															
<i>Aviottomia</i>															
Äiti elää	3	1	1	—	5	1	3	—	—	4	4	4	1	—	9
<i>Aviosyntyisiä</i>															
Vanhemmat elävät	2	2	1	—	5	2	3	1	—	6	4	5	2	—	11
Puoliorpoja	—	4	1)3	—	1)7	1	2	2	—	5	1	6	1)5	—	1)12
Asumus- ja avioerolapsia	—	—	—	—	—	1	4	2	1	8	1	4	2	1	8
Yhteensä	5	7	1)5	—	1)17	5	12	5	1	23	10	19	1)10	1	1)40

¹⁾ 1 täysorpo ml.

3. Ikäryhmittäin sijoituspaikan mukaan

Sijoituspaikka	Pojat					Tytöt					Kaikkiaan				
	Ikäryhmitys, vuotta														
	—2—6	7—12	13—15	16—	Yht.	—2—6	7—12	13—15	16—	Yht.	—2—6	7—12	13—15	16—	Yht.
Perhesijoituksia	154	269	51	2	476	167	278	57	—	502	321	547	108	2	978
Siirtolasijoituksia	51	88	18	—	157	43	40	2	—	85	94	128	20	—	242
Yhteensä	205	357	69	2	633	210	318	59	—	587	415	675	128	2	1 220
Matka-avustuksia	5	7	5	—	17	5	12	5	1	23	10	19	10	1	40
Kaikkiaan	210	364	74	2	650	215	330	64	1	610	425	694	138	3	1 260

4. Sijoituspaivät

Sijoituspaikka	Poikien		Tytöjen		Yhteensä	
	Kaikkiaan	Keskim.	Kaikkiaan	Keskim.	Kaikkiaan	Keskim.
Perhesijoitus	36 582	76.9	38 649	77.0	75 231	76.9
Siirtolasijoitus	8 690	55.4	4 816	56.7	13 506	55.8
Yhteensä	45 272	71.5	43 465	74.0	88 737	72.7

Asumus- ja avioerolausunnot. Lastenhuolto-
toimisto antoi kertomusvuonna holhouslau-
takunnalle 140 lausuntoa siitä, kummanko
aviopuolison huoltoon alaikäisen lapsen tai
lasten huolto olisi sopivimmin uskottava,
jos puoliset tuomitaan avio- tai asumeroon.

Kertomusvuonna ilmoitetut uudet tapaukset.
Lastenhuoltotoimistolle tehtiin kertomus-
vuonna ilmoituksia ja avunpyyntöjä, jotka
koskivat 1 870 alaikäistä (lukuun eivät sisälly
aikaisemmin käsitellyt valvonnassa olevat
lapset). Näistä sijoitettiin sijaishuoltoon 869.

Sijaishuolto

Perhehoitoon sijoitettuja oli kertomusvuoden päättyessä 1 519, näistä 1 287 maaseudulla ja loput Helsingissä. Sijoitus perhehoitoon muodostaa eräänlaisen avo- ja laitoshuollon raja-alueen. Perhehoitoa varten lastenhuoltotoimistolla oli kaksi johtavaa huoltotarkastajaa ja yhdeksän huoltotarkastajaa, jotka toimivat alueellisen jaon pohjalla. Lisäksi neljällä kaupunkipiirien johtavalla tarkastajalla oli tehtävänäan kaupungin alueelle perhehoitoon sijoitettujen lasten valvonta. Yksi em. huoltotarkastajista suoritti yksinomaisesti sijoituskotien hankintatyötä. Johtavien huoltotarkastajien ja huoltotarkastajien tehtävänä oli sijoituskodeissa suoritettavien tarkastusten, ohjauksen ja neuvonnan ohella mm. pitää yhteyttä paikalliseen sosiaalilautakuntaan ja paikallisasiamiehiin, osallistua kotien hankintaan, tehdä tarvittaessa esityksiä sijoitettujen lasten toimittamiseksi tutkimuksiin ja hoitoon sekä seurata yleensä heidän kehitystään, sopeutumistaan sekä koulutuksen ja ammatin hankkimista. Perhehoidon valvonnasta huolehtivilla työntekijöillä oli keskimäärin 175 lasta valvottavanaan.

Toimistolla oli perhesijoitustoimintaa varten käytettävissään erityisiä palkattuja paikallisasiamiehiä seuraavissa kunnissa: Artjärvi, Eräjärvi, Espoo, Hattula, Helsingin mlk., Honkajoki, Humppila, Ikaalinen, Jalasjärvi, Janakkala, Jokioinen, Karijoki, Kemiö, Kiikala, Kirkkonummi, Kiuruvesi,

Koski Hl, Koski Tl, Kärkölä, Lammi, Lohja, Loppi, Marttila, Mäntsälä, Nastola, Noormarkku, Nummi, Nurmijärvi, Orimattila, Pertteli, Petäjävesi, Pohja, Pornainen, Pusula, Reisjärvi, Ruovesi, Sammatti, Sipoo, Siuntio, Somero, Suomensjärvi, Tammela, Tuusula, Valkeala, Vihti ja Viljakkala.

Asiamiehille järjestettiin vuoden aikana kaksi kokousta, joissa heidän omaan asemaansa liittyvien asioiden ohella keskusteltiin lasten ja nuorten kasvatuksellisista kysymyksistä. Lisäksi järjestettiin lokakuussa 1969 Lahdessa kokous Lahden ympäristössä asuville kasvatusvanhemmille ja asiamiehille.

Laitoshuolto

Lastenhuoltotoimisto sijoitti kertomusvuonna turvattomia lapsia ja nuoria yhteensä 52 laitokseen. Näistä 17 oli kaupungin omia laitoksia, 7 toisten kuntain omistamia laitoksia ja loput erilaisten yhdistysten, järjestöjen yms. laitoksia. Lisäksi sijoitettiin lapsia ja nuoria tutkimusta ja/tai hoitoa varten Lastenlinnaan ja sairaaloiden lasten- ja nuorisopsykiatrisille osastoille. Lastenhuoltotoimistossa oli kaksi viranhaltijaa, joiden pääasiallisena tehtävänä oli laitoshuoltotoiminnan tarkkailu ja kehittäminen.

Sijoitustoiminnan laajuus ja eräät siihen liittyvät muut seikat käyvät ilmi lastenhuoltotoimistoa ja suojelukasvatustoimistoa koskevista yhteisistä tiedoista.

Lastenhuoltotoimiston uudet huoltotoimenpiteet lapsen iän mukaan

Huoltotoimenpide	Lapsen ikä, vuotta										Kaikkiaan		
	— 6		7—12		13—15		yli 15		Tuntematon		Pojat	Tytöt	Yht.
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T			
<i>Avohuolto</i>													
Tutkimus, neuvonta ja ohjaus	238	209	117	106	50	36	10	22	2	2	417	375	792
Suojeluvalvonta	8	10	14	11	15	13	13	7	—	1	50	42	92
Taloudellinen avustaminen	1	1	—	1	—	—	15	23	—	—	16	25	41
Annettu lausunto viraston ulkopuolelle	5	1	1	1	1	—	—	—	—	—	7	2	9
Muu toimenpide	7	6	5	7	4	1	—	1	—	—	16	15	31
Yhteensä	259	227	137	126	70	50	38	53	2	3	506	459	965
<i>Sijaishuolto</i>													
9 § 1 (orpo)	1	—	3	—	1	1	—	—	—	—	5	1	6
9 § 1 (hylätty)	1	2	—	—	—	—	—	1	—	—	1	3	4
11 § (luovutussopimuksella) ...	75	72	16	14	7	8	—	2	—	—	98	96	194
12 §, 17 § (päätöksellä vastoin vanhempien tahtoa)	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
9 § c (toistaiseksi vanhempien suostumuksella)	235	232	66	58	18	14	—	—	—	—	319	304	623
19 § (väliaikainen sijoitus)	15	8	3	1	2	—	9	3	—	—	29	12	41
Yhteensä	327	315	88	73	28	23	9	6	—	—	452	417	869
Siitä sekä avo- että sijaishuoltoa saaneet	13	4	7	6	3	1	1	1	—	—	24	12	36

Vajaamielishuolto

Kertomusvuoden aikana on vajaamielishuollossa ja sen kahdella loholla, avo- ja laitoshuollossa tapahtunut vain vähäisiä muutoksia.

Kärkullan keskuslaitoksesta saatiin käyttöön aikaisemmin ostetuista paikoista 14.

Vuoden lopulla aloitettiin sijoitukset Kuusaan keskuslaitokseen, josta saadaan tilapäiskäyttöön n. 30 paikkaa.

Kaupungin oman keskuslaitoksen, Kilinmäen keskuslaitoksen suunnittelutyö on ollut käynnissä ja ensimmäinen rakennusvaihe toteutunee lähivuosina.

Avohuoltoa pyrittiin kehittämään mm. tehostamalla vajaamielisneuvolan toimintaa ja aloittamalla ryhmätyö vanhempien keskuudessa.

Yhteistyö vanhempien-yhdistysten, Kehitysvammatuki 57:n ja De Utvecklingsstörda Vål -yhdistyksen kanssa on ollut myönteistä. Viimemainitun yhdistyksen päivähuoltola, Tallbo-daghem aloitti toimintansa syksyllä ja siellä sai paikan 8 helsinkiläistä. Kehitysvammatuki 57:n järjestämä kerhotoiminta on ollut vilkasta ja sitä on tuettu luovuttamalla kerhojen käyttöön päivähuoltoloiden tiloja.

Edellä mainittujen yhdistysten lisäksi on oltu yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa, jonka järjestämässä kehitysvammaisten kesäsiirtolassa oli viime kesänä yht. 13 helsinkiläistä.

Avo- ja laitoshuollon henkilöstöstä monet ovat vuoden aikana osallistuneet alan kursseihin ja koulutustilaisuuksiin.

Vajaamielisistä tehdyt ilmoitukset ja virka-apupyynnöt

Ilmoituksen syy	0—6 v		7—15 v		16 v —		Yht.
	P	T	P	T	P	T	
Perustutkimus vajaamielisyyden selvittämiseksi ja huollontarpeen määrittämiseksi	19	10	32	15	22	12	110
Muu tutkimus tai hoito	18	19	28	16	48	30	159
Sijoituspyyntö	9	20	21	11	10	14	85
Hoito- ja kasvatusvaikeudet	1	—	7	5	9	4	26
Olosuhteiden tarkistaminen (esim. erityislapsilisää, kotiuttamista yms. varten)	12	4	11	3	3	1	34
Hoitopaikan vaihtuminen	1	1	8	13	17	5	45
Muu syy	5	8	7	3	10	7	40
Yhteensä	65	62	114	66	119	73	499

Toimenpiteet

Vajaamielisiä

Vajaamielisluetteloon merkittiin	98	Perustutkimus vajaamielisyyden ja sen asteen selvittämiseksi	55
Vajaamielisluettelosta poistettiin (luettelossa vuoden päättyessä 1 387)	8	Lääkehoidon määrääminen ja sen kontrollointi	61
Vajaamielisvalvontaan asetettiin	4	Tutkimus ja lausunto erilaisia sosiaali- turva-anomuksia varten	73
Valvonta lakkautettiin (valvonnassa vuoden päättyessä 42)	—	Laitossijoituksen alkaessa suoritettu tarkastus	5
Päivähuoltoloissa sai hoitoa (kaupungin omissa 327, Aula-työkodissa 58)	385	Neuvottelu ja ohjaus kasvatus- ja hoito- vaikeuksien vuoksi	23
Sijoitettiin laitoshoitoon	123	Lähetä sairaala- tai poliklinikkatutkimuksiin tai hoitoon	7
Poistettiin laitoshoidosta	107	Tutkimus ja lausunto lääkintävoimistelun tarpeesta	7
Sijoitettiin kesäsiirtoloihin	112	Tutkimus ja lausunto sterilisaatioesitystä varten	1
Annettiin erilaisia avustuksia (invalidivälineitä, lääkintävoimistelukustannuksia, poliklinikkamaksuja, hammashoidon ja lääkkeiden kustannuksia yms.)	137	Tutkimus erilaisten muiden lausuntojen antamista varten (kansakoulusotilas-, oikeus- ym. viranomaisille) ...	27
		Muut toimenpiteet	33
		Yhteensä	292

Vajaamielisneuvola. Lastensuojeluviraston vajaamielisneuvolalla oli 80 vastaanottokertaa. Yhteensä tutkittiin tai hoidettiin 292 tapausta eli keskimäärin 4 tapausta vastaanottoa kohti. Vastaanottoa pyydettyä ilmoitetun pääasiallisen syyn perusteella tapaukset jakautuivat seuraavasti:

Neuvolaan tuloon on 44 tapauksessa ollut kaksi tai useampia syitä.

Vajaamielisten lukumäärä, ikä- ja sukupuoliryhmitys, älyllisen tason mukainen ja kautuminen ja syntyperä (aviollinen-avioton) sekä lisävammaisuutta ja erityishoitoa koskevat tiedot käyvät ilmi seuraavalla sivulla olevista taulukoista:

Vajaamielisten lisävammaisuus

	Laitos- hoito	Avohuolto (koti+päivä- huolt.)	Kotihoito (vain kotona)	Yht.
Ei lisävammoja	94	50	56	200
Osittain liikuntakyvytön	195	64	79	338
Kokonaan liikuntakyvytön	72	3	24	99
Kouristuksia saava	173	33	37	243
Aina levoton/aggressiivinen	144	27	18	189
Ajoittain levoton/aggressiivinen	209	78	51	338
Tahrri ja/tai kastelee	239	53	32	324
Sokea tai huono näkö	102	77	67	246
Kuuro tai huono kuulo	56	19	21	96
Syötettävä, puettava, täysin autettava	216	48	46	310
Puhevikainen	453	165	126	744
Cp(aiovaurio)-tapaus	133	36	58	227

Vajaamieliset 31.12.1969 iän, sukupuolen, älykkyyden ja syntyperän mukaan

	0-6 v		7-15 v		16 v —		Vaikeasti vajaam. 0-19		Keskitas. vajaam. 20-54		Lievästi vajaam. 55-70		Älyk- kyys- taso ei tiedossa		Avioliit- tia		Aviot- tomia		Yh- teensä
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	
I Kotihoidossa olevia	59	27	77	48	194	196	22	25	102	101	138	106	68	39	324	261	6	10	601
Näistä vajaamielisvalvonnassa	1	1	3	2	22	13	1	3	7	2	18	10	—	1	17	8	9	8	42
Päivähuoltoloissa	28	13	63	41	112	83	10	4	82	61	95	58	16	14	197	133	6	4	340
Kaupungin omistamissa	24	13	62	40	86	52	9	3	62	43	88	47	13	12	166	102	6	3	277
Yksityisissä (Aula-työkoti) ...	4	—	1	1	26	31	1	1	20	18	7	11	3	2	31	31	—	1	63
II Vajaamielislaitoksissa	10	8	34	25	170	113	90	58	86	60	24	14	14	14	194	126	20	20	360
Kaupungin laitoksissa	—	—	7	3	16	6	8	5	12	2	2	1	1	1	21	9	2	—	32
Valtion laitoksissa	—	—	—	—	12	9	—	1	7	2	5	5	—	1	10	6	2	3	21
Kuntainliiton (ruots.) laitok- sissa	1	—	6	6	19	8	14	6	8	4	2	2	2	2	24	12	2	2	40
Säätiöiden ja yhdistysten lai- toksissa	9	8	21	16	123	90	68	46	59	52	15	6	11	10	139	99	14	15	267
III Lastenhuoltolaitoksissa	20	10	52	39	46	25	44	38	37	19	26	10	11	7	85	58	31	18	192
Kaupungin omistamissa	19	8	45	24	26	24	40	26	26	15	15	9	9	6	68	44	22	12	146
Yksityisissä lastenhuoltolai- toksissa	1	2	7	15	20	1	4	12	11	4	11	1	2	1	17	14	9	6	46
IV Sairaaloissa ja parantoloissa ...	2	2	4	—	102	105	15	10	39	47	47	48	7	2	93	88	15	19	215
V Yksityiskodeissa (= perhehoi- dossa)	—	—	2	3	8	6	—	—	3	4	7	4	—	1	6	7	4	2	19
Vajaamielisiä yhteensä (I—V)	91	47	169	115	520	445	171	131	267	231	242	182	100	63	702	540	76	69	1 387

3. Suojelukasvatustoimisto

Suojelukasvatustoimiston tehtävänä on suorittaa lasten- ja lähinnä nuorisonhuoltoa niissä tapauksissa, joissa huollon tarve liittyy erityisesti korostuneisiin sopeutumisen häiriöihin. Tällaista suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia ja nuoria koskevia ilmoituk-

sia saapui toimistoon kertomusvuoden aikana kaikkiaan 3 682 (4 130), mihin lukuun sisältyvät myös sellaiset selvitys- ja tutkimustapaukset, jotka eivät aiheuttaneet varsinaisia toimenpiteitä. Näihin lukuihin eivät sisälly kuitenkaan koulukuraattorin hoitamat tapaukset eivätkä rangaistusmääräysmenettelyn käyttöä koskevain asiain käsittely.

Vuoden 1969 aikana suojelukasvatustoimistoon saapuneet ilmoitukset ilmoittajan ja ilmoituksen aiheen mukaan

A. Ilmoittajan mukaan

Ilmoittaja	Pojkia	Tyttöjä	Yhteensä
Vanhemmat	147	180	327
Muu omainen	10	12	22
Huollettava itse	18	23	41
Muu yksityinen henkilö	43	15	58
Lastensuojeluviranomainen	53	50	103
Muu huoltoviranomainen	17	15	32
Kasvatusneuvola	2	—	2
Muu terveydenhoitoviranomainen	2	6	8
Kouluviranomainen	127	70	197
Poliisiviranomainen	2 086	675	2 761
Oikeusviranomainen	104	25	129
Muu	1	1	2
Yhteensä	2 610	1 072	3 682

B. Ilmoituksen aiheen mukaan

Ilmoituksen aihe	Pojkia	Tyttöjä	Yhteensä
Rikos, jonka laatu epäselvä	16	—	16
Varkaus, näpistäminen, törkeä varkaus, murto	780	209	989
Moottorijoneuvon anastaminen, varastaminen tai toisen omistaman moottorijoneuvon luvaton haltuunotto	174	5	179
Muu omaisuusrikos	46	17	63
Väkivaltarikos	122	4	126
Väkijumalakirikos	63	10	73
Moottorijoneuvoliikenneterikos	43	1	44
Muu liikenneterikos	12	2	14
Muu rikos	107	20	127
Tavattu alkoholista päihtyneenä	555	162	717
Tavattu muusta päihtyneenä	138	50	188
Kerjääminen	9	5	14
Karkaaminen tai kuljeskelu	163	337	500
Kestämättömyys työsuhteessa tai toimetttömyys	14	12	26
Väkivaltaisuus	39	2	41
Koulunkäynnin laiminlyönti	129	75	204
Muu kouluvaikeus	11	4	15
Muut kasvatusvaikeudet	40	65	105
Hakee työlupaa tai passia	1	1	2
Muu aihe	148	91	239
Yhteensä	2 610	1 072	3 682

Saapuneista ilmoituksista koski 1 381 rikosasiaa ja loput 2 301 toisia sosiaalisen sopeutumisen häiriötä tai muunlaisia huollon aiheita. Rikosasioista 638 koski alle 15-vuotiaana rangaistavan teon tehneitä henkilöitä, ja nämä eivät tulleet lainkaan syyttäjän tai tuomioistuimen käsiteltäviksi. Sitäpaitsi lastensuojeluviraston käsiteltäväksi tuli 10 rikosasiaa, jotka koskivat 15 v täyttäneitä

henkilöitä, mutta eivät tulleet syyttäjän eikä tuomioistuimen käsiteltäviksi, koska asiasta ei oltu tehty poliisille rikosilmoitusta tai koska kysymyksessä oli asianomistajarikos. Loput 15 v täyttäneitä koskevista rikosilmoituksista tulivat syyttäjän tai tuomioistuimen käsiteltäviksi ja näitä koskivat oikeudelliset ratkaisut ilmenevät seuraavasta taulukosta.

21. Lastensuojelutoimi

Ilmoitettujen rikosasiain oikeudellinen käsittely

	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Syyttäjä ei käsitellyt, koska tekijä oli alle 15-vuotias	543	95	638
Syyttäjä ei käsitellyt, vaikka tekijä oli 15 v täyttänyt, koskei ollut tehty rikosilmoitusta tai kysymyksessä oli asianomistajarikos	9	1	10
Syyttäjä luopunut syytteestä, koska syytetty oli ymmärrystä vailla	—	—	—
Syyttäjä jättänyt syyttämättä (LNR 2 §) ¹⁾	6	6	12
Syyte hylätty	17	4	21
Oikeus jättänyt tuomitsematta (LNR 3 §) ¹⁾	210	81	291
Oikeus katsonut ymmärrystä vailla olevaksi	—	—	—
Ehdollinen sakko	6	—	6
» vapausrangaistus	151	22	173
Ehdoton sakko	166	23	189
» vapausrangaistus alle 6 kk	14	2	16
» vapausrangaistus 6—12 kk	15	—	15
» vapausrangaistus yli 1 v	10	—	10
Muu seuraamus	—	—	—
Yhteensä	1 147	234	1 381

¹⁾ Laki nuorista rikoksentekijöistä (31.5.1940).

Mikäli rangaistus oli sekä sakko- että vapausrangaistus, se on merkitty vain vapausrangaistuksen ryhmään.

Suojelukasvatusjaoston päättämät tai vahvistamat ja toimiston suorittamat uudet huoltotoimenpiteet ilmenevät oheisesta taulukosta. Sama alaikäinen on voinut vuoden

kuluessa saada useammanlaista kotikasvatusta tukevaa avohuoltoa ja sijaishuoltoa. Samasta henkilöstä on kuitenkin merkitty seuraavaan korkeintaan kaksi avohuoltotoimenpidettä ja korkeintaan yksi sijaishuoltotoimenpide.

Suojelukasvatustoimiston uudet huoltotoimenpiteet lapsen iän mukaan

Huoltotoimenpide	Lapsen ikä, vuotta														Kaikkiaan		
	— 6		7—8 v		9—12 v		13—15		16—17		18 —		Tunte- maton		Pojat	Tytöt	Yh- teensä
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T			
<i>Avohuolto</i>																	
Tutkimus, neuvonta ja ohjaus	3	—	20	2	212	35	668	255	789	338	307	112	4	1	2 003	743	2 746
Suojeluvalvonta	—	1	—	—	5	1	15	13	10	4	3	2	—	1	33	22	55
Muu valvonta	—	—	—	—	—	—	4	—	11	5	48	19	—	—	63	24	87
Taloudellinen avustami- nen	—	—	—	—	11	2	80	42	100	66	90	49	—	—	281	159	440
Koevapaus	—	—	—	—	1	—	3	—	22	4	49	6	—	—	75	10	85
Sosiaalinen oikeusapu	—	—	—	—	1	—	2	2	10	1	1	—	—	—	14	3	17
Toimittaminen kotikun- taan	—	—	—	—	3	—	8	14	12	28	2	8	—	—	25	50	75
Muu toimenpide	—	—	—	—	4	—	5	6	8	4	—	1	—	—	17	11	28
Yhteensä	3	1	20	2	237	38	785	332	962	450	500	197	4	2	2 511	1 022	3 533
<i>Sijaishuolto</i>																	
9 § 1 (orpo)	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	1	2
9 § 1 (hylätty)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11 § (luovutussopimuk- sen nojalla)	—	—	—	—	—	—	6	5	3	9	—	2	—	—	9	16	25
12 §, 17 § (päättöksellä vast. vanhempien tah- toa)	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	1	2
9 § 2 mom. C (toistai- seksi vanhemp. suos- tumuks.)	—	—	—	—	10	—	31	16	8	11	5	2	—	—	54	29	83
19 § (väliaikainen sijoitus)	—	—	—	—	10	1	28	29	21	27	10	4	—	—	69	61	130
Yhteensä	—	—	—	—	20	1	67	50 ¹⁾	32	48	15	9	—	—	134	108 ¹⁾	242 ¹⁾
Siitä sekä avo- että si- jaishuoltoa saaneet ...	—	—	—	—	13	1	42	39	24	34	13	8	—	—	92	82	174

¹⁾ Lisäksi 2, joilla ei ole mainittu toimenpiteen perustetta.

Vuoden 1969 kuluessa tutkittavaksi otetut ja huolletut iän mukaan

Ikä, vuotta	Poikia	Tyttöjä	Yh- teensä
— 6	3	—	3
7—12	151	30	181
13—15	455	196	651
16—17	623	270	893
18—	248	96	344
Tuntematon	3	1	4
Yhteensä	1 483	593	2 076

Alaikäiset tarvitsevat huoltoa osittain lastensuojelulain 8 §:n 1. mom:n a-, b- ja c-

kohdissa mainittujen kehityshäiriöiden sekä perheolosuhteissa esiintyvien vaikeuksien johdosta, osittain lastensuojelulain 8 §:n 1. mom:n e-kohdassa ja 2. mom:ssa mainittujen sopeutumishäiriöiden takia. Yleensä sopeutumisen häiriöihin liittyi kehityshäiriöitä tai sosiaalisia vaikeuksia.

Toimiston pysyväisluontoiset valvontatoimenpiteet koskivat osittain alaikäisiä, joille oli määrätty suojeluvalvoja, osittain toimiston kautta perhehoitoon sijoitettuja tai sijaishuollosta koetteeksi omaistensa hoitoon sijoitettuja.

12. Lastensuojelutoimi

Suojelukasvatustoimiston valvonta

(luvut on laskettu suojelukasvatustoimiston omien laskelmien perusteella eikä tilastotoimistossa, kuten useimmat tässä toimintakertomuksessa esitetyt taulukot)

	Suoja- valvonnassa		Laitoshuollon jälki- valvonnassa tai perhehoitoon sijoitettuja		Valvottavia kaikkiaan		
	Valvojan ollessa				Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
	lastensuoja- viranomaisen yksityinen henkilö		lastensuoja- viranomaisen yksityinen henkilö				
Jäljellä v:sta 1968	145	32	160	11	236	112	348
V. 1969 valvontaan tulleita	74	17	90	2	114	69	183
Näistä:							
Muutti toiselle paikkakunnalle, vihittiin avioliittoon, kuoli tai valvonnan enimmäisaika päättyi	13	1	31	—	32	13	45
Poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin	45	6	36	—	56	31	87
Otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitettiin jälleen lastenhuoltolaitokseen	30	5	27	2	36	28	64
Valvonta lopetettiin tuloksettomana	4	5	3	3	11	4	15
Tuomittiin rikoksesta tai siirrettiin huoltolautakunnan alkoholisti- ja irtolaishuolto-osaston huollettavaksi	9	—	5	1	13	2	15
V:een 1970 jääneitä	118	32	148	7	202	103	305
Yhteensä	219	49	250	13	350	181	531

Rangaistusmääräykset. Toimisto käsitteli 3 384 (3 452) poliisiviranomaisen esitystä rangaistusmääräysmenettelyn käyttämiseksi nuoria rikoksentehtyjä koskeissa asioissa. Näistä 487 koski alle 18-vuotiaita ja 2 897 yli 18-vuotiaita. Moottoriajoneuvoliikenne-rikoksia oli 2 907, muita liikenne-rikoksia 28, juopumusrikoksia 13 ja muita rikoksia 436 (luvut laskettu toimiston kortiston perusteella eikä tilastotoimistossa).

Koulukuraattorin työtä jatkettiin Aleks Kiven ja Kallion kansakoulussa, missä toimi suojelukasvatustoimiston kaksi sosiaalityöntekijää. Koulukuraattori otti hoitoonsa 266 (170) oppilasta. Toimintaa selostetaan lähemmin suomenkielisten kansakoulujen vuosikertomuksessa.

4. Lastenhuoltotoimistoa ja suojelukasvatustoimistoa koskevia yhteisiä tietoja

Eripainoksessa sekä seuraavissa taulukoissa on tietoja vuoden kuluessa sijais-

huollossa olleiden ominaisuuksista ja olosuhteista, huollon perusteista ja käytetyistä huostaanoton muodoista sekä sijoituspaikoista.

Lastenhuoltotoimiston huollettavat toimenpiteen pääasiallisen aiheen ja huostaanottovuoden mukaan

Toimenpiteen aihe	Huostaanottovuosi														Yhteensä		
	1969		1968		1967		1966		1965—60		1959—53		1952		P	T	Yht.
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T			
<i>Lapsen:</i>																	
sairaus tai keskosuus	9	8	5	5	6	2	3	—	15	15	8	7	1	—	47	37	84
mielisairaus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
vajaamielisyys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1
muu sielullinen poikkeavuus	20	9	14	7	9	—	8	3	22	3	10	3	—	—	83	25	108
sokeus	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2	—	—	2	3	5
kuurous	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
raajarikkaisuus	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	3	—	3
sopimaton ansiotoimi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
koulunkäynnin laiminlyönti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
muu koulun järjestyksen rikkominen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
rangaistava teko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
kerjääminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
karkaaminen tai irtolaistapainen elämä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
lapsi tavattu päihtyneenä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Vanhempien:</i>																	
kuolema	8	8	11	12	12	11	5	8	30	37	22	26	2	1	90	103	193
vähentynyt työkyky	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
sairaus	99	111	17	14	8	8	2	10	33	38	37	35	3	2	199	218	417
mielisairaus	13	13	2	7	5	1	3	3	39	31	26	31	4	1	92	87	179
vajaamielisyys	1	—	—	—	—	—	—	—	4	4	2	1	—	—	7	5	12
ansiotyö	3	5	12	3	4	4	2	1	11	17	16	13	2	—	50	43	93
hoidon laiminlyönti	7	6	2	2	3	3	3	2	26	17	15	28	1	3	57	61	118
kasvatuskvyn puute	7	2	3	2	1	1	—	2	8	15	11	9	—	—	30	31	61
lapsen hylkääminen	1	5	5	2	1	5	1	—	17	21	30	25	2	3	57	61	118
työhaluttomuus	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	1	2	—	—	1	6	7
huolimattomuus	3	1	—	3	—	2	1	—	4	7	1	4	—	—	9	17	26
juoppous	17	19	4	9	1	3	6	6	7	9	6	8	3	1	44	55	99
irtolaisuus	—	—	—	1	1	1	1	3	16	13	7	9	—	—	25	27	52
vankilassa olo	2	1	2	—	1	1	—	1	7	5	5	7	—	—	17	15	32
lapsen pahoinpitely	1	2	2	—	—	—	—	—	5	3	1	2	—	—	9	7	16
koulunkäynnistä huolehtimattomuus tai sen estäminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
työn puute	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
asuntovaikeudet	199	176	82	86	38	40	54	44	139	123	157	129	11	12	680	610	1 290
avio- tai asumusero	7	5	4	4	2	3	4	2	27	13	6	5	1	—	51	32	83
elatusvelvollisuuden laiminlyönti	2	3	10	5	9	10	5	7	45	30	15	23	1	3	87	71	158
muu aihe	51	44	38	24	11	11	7	4	17	15	15	10	1	3	140	121	261
Yhteensä	451	418	214	186	113	106	105	98	474	420	393	379	32	29	1 782	1 636	3 418
Näistä poistunut v:n 1969 aikana	234	243	71	79	24	19	18	14	39	43	46	49	22	16	454	463	917

Suojelukasvatustoimiston huollettavat toimenpiteen aiheen ja huostaanottovuoden mukaan

Toimenpiteen aihe	Huostaanottovuosi														Yhteensä		
	1969		1968		1967		1966		1965—60		1959—53		1952		P	T	Yht.
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T			
<i>Lapsen:</i>																	
mielisairaus	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
muu sielullinen poikkeavuus ...	1	—	1	1	2	3	1	—	4	3	—	—	—	—	9	7	16
sopimaton ansiotoimi	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
koulunkäynnin laiminlyönti	14	8	15	7	15	6	9	—	24	3	1	—	—	—	78	24	102
muu koulun järjestyksen rikko-																	
minen	1	1	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4	1	5
rangaistava teko	34	8	30	3	30	1	28	2	60	5	3	—	1	—	186	19	205
kerjääminen	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
karkaaminen tai irtolaistapainen																	
elämä	7	17	15	15	7	11	5	11	6	7	5	—	—	—	45	61	106
lapsi tavattu päihtyneenä	5	8	3	7	4	5	5	—	9	2	1	—	—	—	27	22	49
<i>Vanhempien:</i>																	
kuolema	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	2
mielisairaus	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
hoidon laiminlyönti	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	2
kasvatuskyvyn puute	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	3	1	4
lapsen hylkääminen	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2	1	3
työhaluttomuus	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
työn puute	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	2
asuntovaikeudet	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	2
Muu aihe	6	8	1	2	1	—	—	—	5	1	—	—	—	—	13	11	24
Yhteensä	69	51	68	37	62	26	50	15	113	22	12	—	2	—	376	151	527
Näistä poistunut v:n 1969																	
aikana	18	12	20	15	10	6	11	8	55	10	3	—	1	—	118	51	169

Lastensuojelun mukaiset huostaanoton perusteet:

Ikä, vuotta	Toimenpiteen peruste																								Kaikkiaan		
	9 § 1 (orpo)			9 § 1 (hylätty)			9 § 2c (tois- taiseksi vanh. suost.)			11 § (luovu- tussopimus)			12 § ja 17 § (vastoin vanhempien tahtoa)			19 § (väli- aikainen sijoitus)			Vajaamielis- lakin perus- tuva sijoitus								
	P	T	Yht.	P	T	Yht.	P	T	Yht.	P	T	Yht.	P	T	Yht.	P	T	Yht.	P	T	Yht.	P	T	Yht.			
<i>Lastenhuolto</i>																											
-1	-	-	-	1	1	2	90	77	167	142	115	257	-	1	1	12	2	14	-	-	-	245	196	441			
2-6	3	3	6	11	11	22	208	201	409	238	252	490	-	1	1	11	12	23	-	-	-	471	480	951			
7-12	15	15	30	23	8	41	288	265	553	183	168	357	6	9	15	6	4	10	-	-	-	527	479	1006			
13-15	20	25	45	18	17	35	205	164	369	72	58	130	4	6	10	6	1	7	-	-	-	325	271	596			
Yli 16	6	10	16	11	11	22	127	127	254	49	47	96	7	4	11	14	11	25	-	-	-	214	210	424			
Yhteensä	44	53	97	64	58	122	918	834	1 752	690	640	1 330	17	21	38	49	30	79	-	-	-	1 782	1 636	3 418			
<i>Vajaamielis- huolto</i>																											
-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	3	-	3	3	1	4			
2-6	-	-	-	-	-	-	4	2	6	13	5	18	-	-	-	-	-	-	26	24	50	43	31	74			
7-12	-	1	1	-	-	-	5	4	9	26	16	42	-	-	-	-	-	-	47	27	74	78	48	126			
13-15	-	-	-	-	-	-	5	2	7	16	10	26	-	-	-	-	-	-	29	29	58	50	41	91			
Yli 16	-	-	-	-	-	-	1	1	2	5	2	7	-	-	-	-	-	-	241	176	417	247	179	426			
Yhteensä	-	1	1	-	-	-	15	9	24	60	34	94	-	-	-	-	-	-	346	256	602	421	300	721			
<i>Suojelukasvatus</i>																											
alle 13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-	13	2	-	2	10	1	11	-	-	-	25	1	26			
13-15	1	1	2	1	1	2	40	14	54	48	19	67	7	2	9	27	29	56	-	-	-	124	64	188			
16-17	1	1	2	1	1	2	59	29	88	24	21	45	11	3	14	25	27	52	-	-	-	121	82	203			
18-	-	-	-	3	1	4	118	42	160	12	7	19	24	6	30	11	5	16	-	-	-	168	61	229			
Yhteensä	2	1	3	5	2	7	217	85	302	97	47	144	44	11	55	73	62	135	-	-	-	438	208 ¹⁾	646			

¹⁾ Lisäksi 3 poikaa ja 2 tyttöä, joilla toimenpiteen perustetta ei ole mainittu.

21. Lastensuojelutoimi

1969 sijaishuoltoon tulleet uudet huollettavat

Sijoituspaikka	Pojat					Tytöt					Kaikkiaan				
	Huollettavan ikä, vuotta														
	-1	2-6	7-15	16-	Yht.	-1	2-6	7-15	16-	Yht.	-1	2-6	7-15	16-	Yht.
<i>Lastenhuolto</i>															
Kaupungin laitokset	136	123	76	6	341	104	134	63	4	305	240	257	139	10	646
Valtion laitokset	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2
Yksityiset tai toisten kuntain laitokset ...	42	9	16	—	67	28	13	17	2	60	70	22	33	2	127
Perhehoito	1	15	23	1	40	7	29	16	—	52	8	44	39	1	92
Huollossa sijoittamatta	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Yhteensä	180	147	116	9 ¹⁾	452	139	176	96	6 ²⁾	417	319	323	212	15	869
<i>Vajaamielishuolto</i>															
Kaupungin laitokset	3	8	2	3	16	—	9	1	1	11	3	17	3	4	27
Valtion laitokset	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Yksityiset tai toisten kuntain laitokset ...	—	6	24	15	45	1	14	11	13	39	1	20	35	28	84
Perhehoito	—	—	—	3	3	—	—	1	—	1	—	—	1	3	4
Leiri, siirtola tms.	—	7	25	8	40	—	1	16	13	30	—	8	41	21	70
Yhteensä	3	21	51	30	105	1	24	29	27	81	4	45	80	57	186
<i>Suojelukasvatus</i>															
Kaupungin laitokset	—	—	77	44	121	—	—	49	48	97	—	—	126	92	218
Valtion laitokset	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	1
Yksityiset tai toisten kuntain laitokset ...	—	—	—	—	—	—	—	1	8	9	—	—	1	8	9
Perhehoito	—	—	9	3	12	—	—	2	—	2	—	—	11	3	14
Huostassa sijoittamatta	—	—	1	—	1	—	—	—	1	1	—	—	1	1	2
Yhteensä	—	—	87	47	134	—	—	53	57	110	—	—	140	104	244

¹⁾ Ml. 234 tullutta ja poistunutta v. 1969. — ²⁾ Samoin 241.

V. 1969 sijaishuollosta poistuneet

Sijoituspaikka	Pojat					Tytöt					Kaikkiaan				
	Huollettavan ikä, vuotta														
	-1	2-6	7-15	16-	Yht.	-1	2-6	7-15	16-	Yht.	-1	2-6	7-15	16-	Yht.
<i>Lastenhuolto</i>															
Kaupungin laitokset	72	93	62	30	257	62	127	37	24	250	134	220	99	54	507
Valtion laitokset	—	—	3	2	5	—	—	—	—	—	—	—	3	2	5
Yksityiset tai toisten kuntain laitokset ...	30	26	18	7	81	20	30	16	17	83	50	56	34	24	164
Perhehoito	3	28	19	40	90	7	30	27	42	106	10	58	46	82	196
Kotiutettu vuoden vaihteessa 1968/69 ...	—	4	11	6	21	—	8	9	7	24	—	12	20	13	45
Yhteensä	105	151	113	85	454	89	195	89	90	463	194	346	202	175	917
<i>Vajaamielishuolto</i>															
Kaupungin laitokset	1	2	—	3	6	—	3	1	—	4	1	5	1	3	10
Valtion laitokset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yksityiset tai toisten kuntain laitokset ...	—	4	20	12	36	1	9	6	11	27	1	13	26	23	63
Perhehoito	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Leiri, siirtola yms.	—	7	25	8	40	—	1	16	13	30	—	8	41	21	70
Yhteensä	1	13	45	23	82	1	13	23	24	61	2	26	68	47	143
<i>Suojelukasvatus</i>															
Kaupungin laitokset	—	—	48	54	102	—	—	34	37	71	—	—	82	91	173
Valtion laitokset	—	—	—	4	4	—	—	1	2	3	—	—	1	6	7
Yksityiset tai toisten kuntain laitokset ...	—	—	—	6	6	—	—	—	13	13	—	—	—	19	19
Perhehoito	—	—	7	8	15	—	—	1	1	2	—	—	8	9	17
Huostassa sijoittamatta	—	—	2	54	56	—	—	—	21	21	—	—	2	75	77
Yhteensä	—	—	57	126	183	—	—	36	74	110	—	—	93	200	293

Huollettavat 31.12.1969

Huoltomuoto	Pojat					Tytöt					Kaikkiaan				
	Huollettavan ikä, vuotta														
	-1	2-6	7-15	16-	Yht.	-1	2-6	7-15	16-	Yht.	-1	2-6	7-15	16-	Yht.
<i>Lastenhuolto</i>															
Sijaishuolto:															
Kaupungin laitokset	33	41	148	—	222	16	23	70	—	109	49	64	218	—	331
Valtion laitokset	—	—	1	—	1	1	1	—	—	2	1	1	1	—	3
Yksityiset tai toisten kuntain laitokset	74	62	100	—	236	50	32	86	—	168	124	94	186	—	404
Perhehoito	33	217	489	—	739	40	229	505	—	774	73	446	994	—	1 513
Yhteensä	140	320	738	—	1 198	107	285	661	—	1 053	247	605	1 399	—	2 251
<i>Jälkihuolto:</i>															
Kaupungin laitokset	—	—	—	61	61	—	—	—	17	17	—	—	—	78	78
Valtion laitokset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yksityiset tai toisten kuntain laitokset	—	—	—	19	19	—	—	—	29	29	—	—	—	48	48
Perhehoito	—	—	—	41	41	—	—	—	65	65	—	—	—	106	108
Huollossa sijoittamatta	—	—	—	9	9	—	—	—	9	9	—	—	—	18	16
Yhteensä	—	—	—	130	130	—	—	—	120	120	—	—	—	250	250
Suojeluvalvonta	2	30	80	11	123	3	34	67	11	115	5	64	147	22 ¹⁾	238
Kaikkiaan	142	350	818	141	1 451	110	319	728	131	1 288	252	669	1 546	272	2 739
<i>Vajaamielishuolto</i>															
Sijaishuolto:															
Kaupungin laitokset	2	20	46	50	118	—	9	25	34	68	2	29	71	84	186
Valtion laitokset	—	1	—	12	13	—	—	—	4	4	—	1	—	16	17
Yksityiset tai toisten kuntain laitokset	—	8	36	155	199	—	9	39	112	160	—	17	75	267	359
Perhehoito	—	—	1	6	7	—	—	2	5	7	—	—	3	11	14
Yhteensä	2	29	83	223	337	—	18	66	155	239	2	47	149	378	576
Päivähuolto yksityisissä laitoksissa *)	—	4	1	18	23	—	—	2	31	33	—	4	3	49	56
Kaikkiaan	2	33	84	241	360	—	18	68	186	272	2	51	152	427	632
<i>Suojelukasvatus</i>															
Sijaishuolto:															
Kaupungin laitokset	—	—	47	22	69	—	—	17	11	28	—	—	64	33	97
Valtion laitokset	—	—	20	21	41	—	—	6	7	13	—	—	26	28	54
Yksityiset tai toisten kuntain laitokset	—	—	2	7	9	—	—	—	9	9	—	—	2	16	18
Perhehoito	—	—	13	18	31	—	—	5	2	7	—	—	18	20	38
Huostassa sijoittamatta	—	—	10	98	108	—	—	3	40	43	—	—	13	138	151
Yhteensä	—	—	92	166	258	—	—	31	69	100	—	—	123	235	358
Suojeluvalvonta	—	—	43	64	107	—	—	19	34	53	—	—	62	98 ²⁾	160
Muu valvonta	—	—	6	88	94	—	—	1	31	32	—	—	7	119 ³⁾	126
Kaikkiaan	—	—	141	318	459	—	—	51	134	185	—	—	192	452	644

¹⁾ Tähän sisältyy 4 poikaa ja 7 tyttöä, jotka ovat lisäksi sijaishuollossa. — ²⁾ Samoin 34 poikaa ja 14 tyttöä. — ³⁾ Samoin 83 poikaa ja 29 tyttöä.

*) Lisäksi kaupungin omistamissa päivähuoltoloissa hoidettiin 327 vajaamielistä.

21. Lastensuojelutoimi

Uusien huollettavien sosiaalinen tausta

A. Huollettavan syntyperä

Aihe	Lastenhuolto						Vajaamielishuolto						Suojelukasvatus					
	Vanhemmat asuneet Helsingissä																	
	Ei tietoa	Ei ole asunut Hgissä	Alle vuoden	1—9 vuotta	10 vuotta tai kauemmin	Yhteensä	Ei tietoa	Ei ole asunut Hgissä	Alle vuoden	1—9 vuotta	10 vuotta tai kauemmin	Yhteensä	Ei tietoa	Ei ole asunut Hgissä	Alle vuoden	1—9 vuotta	10 vuotta tai kauemmin	Yhteensä
<i>Aviosyntyinen :</i>																		
Ei tietoa vanhemmista	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	2	—	—	1	18
Vanhemmat elävät	114	9	34	174	140	471	1	—	8	34	100	143	21	16	—	10	50	97
Jompikumpi elää	8	1	2	8	18	37	1	—	—	—	17	18	4	6	—	3	16	29
Molemmat kuolleet	1	—	—	—	3	4	1	1	—	—	4	6	1	—	—	—	—	1
Vanhemmat avioerossa	31	3	5	43	44	126	—	—	1	5	7	13	17	6	—	13	40	76
<i>Avioton :</i>																		
Äiti elää	53	8	24	107	38	230	2	—	—	—	3	5	3	2	—	2	16	23
Äiti kuollut	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ei tietoa äidistä	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	207	21	65	332	244	869	6	1	9	39	131	186	61	32	—	28	123	244

B. Vanhempien sosiaalisen sopeutumisen häiriöitä

Isän	Lastenhuolto								Vajaamielishuolto								Suojelukasvatus							
	Äidin																							
	1	2	3	4	5	6	0	Yht.	1	2	3	4	5	6	0	Yht.	1	2	3	4	5	6	0	Y
1 Ei tiedossa häiriöitä ...	197	6	3	—	—	—	9	215	122	—	—	—	—	—	—	1	123	46	1	1	—	—	—	5
2 Päihdytt. aineiden väärinkäyttäminen	109	10	4	—	1	3	14	141	9	—	—	—	—	—	—	9	21	7	—	—	—	—	7	
3 Irtolaistapaista elämää	1	—	2	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
4 Merkittävää rikollisuutta	11	—	—	2	—	—	13	26	1	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	1	
5 Väkivaltaisuutta, sopeutumattomuutta perhepiirissä	14	—	—	—	—	—	1	15	3	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	1	
6 Kaksi tai useampia kohdissa 2—5 tarkoitettuja häiriöitä	17	2	—	—	—	2	7	28	1	—	—	—	—	—	—	1	10	5	—	—	—	—	1	
0 Ei tietoa	189	12	13	3	5	7	212	441	21	—	—	—	—	—	28	49	40	1	1	—	1	3	87	1
Yhteensä	538	30	22	5	6	12	256	869	157	—	—	—	—	—	29	186	121	14	2	—	1	3	103	2

C. Vanhempien somaattinen tai psyykinen terveys

Isän	Lastenhuolto								Vajaamielishuolto								Suojelukasvatus							
	Äidin																							
	1	2	3	4	5	0	Yht.	1	2	3	4	5	0	Yht.	1	2	3	4	5	0	Y			
1 Terve	254	25	—	3	31	5	318	95	11	—	2	5	10	123	43	6	—	2	4	6				
2 Krooninen sairaus tai invalidi	15	6	—	1	5	5	32	14	2	—	1	—	—	17	10	9	—	1	3	2				
3 Rekisteröity vajaamielisenä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
4 Muuten psyykkisesti poikkeava ...	11	—	—	2	2	2	17	3	—	—	1	—	—	4	1	—	—	2	—	1				
5 On tai on ollut psykiatrisessa hoidossa	13	—	—	1	6	4	24	5	—	—	—	—	—	5	1	—	—	—	—	1				
0 Ei tietoa	217	41	—	7	53	160	478	13	6	1	2	2	13	37	43	8	—	6	5	90	1			
Yhteensä	510	72	—	14	97	176	869	130	19	1	6	7	23	186	98	23	—	11	12	100	2			

5. Elatusaputoimisto

Elatusaputoimisto suorittaa ne valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät, jotka aiheutuvat elatusapujaoston toiminnasta. Elatusaputoimiston päällikkönä on lastenvalvoja ja hänen varamiehenään apulaislastenvalvoja. Lastenvalvoja huolehtii apulaislastenvalvojan avustuksella avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten elatusta koskevista sopimusneuvotteluista ja lapsen elatusta koskevien oikeusasioiden hoidosta. Apulaislastenvalvoja edustaa lastenvalvojaa tuomioistuimissa ja muiden viranomaisten luona. Toimiston tehtävänä on hoitaa elatusmaksujen periminen niin avioliiton ulkopuolella syntyneiden kuin elatusavun ennakkoa saavien perhelasten osalta. Täytäntöönpanopyynnöt tekee lastenvalvoja. Ellei elatusvelvollinen suorita elatusmaksujaan, elatusaputoimiston kautta maksetaan elatusavun ennakkoa sen jälkeen, kun ennakon hakijan anomus on hyväksytty elatusapujaostossa. Elatusavun ennakko oli v. 1969 enintään 40 mk kuukaudessa lasta kohden. Jos elatusvelvollinen on laiminlyönyt pidemmän aikaa lapsen elatusavun suorittamisen, siirtyy asia työlaitosvaiheeseen, jolloin tutkitaan, ovatko elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain mukaiset edellytykset olemassa elatusvelvollisen määräämiseksi työlaitokseen työllään suorittamaan maksamatta olevat erät.

Elatusapujaosto vahvistaa elatusvelvollisuuden täyttämisestä tehdyt sopimukset, hyväksyy selvittämättä jätettävät tapaukset, käsittelee lapsen elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa annetussa laissa sosiaalilautakunnalle määrätyt asiat kuten esim. kysymykset elatusvelvollisen työlaitokseen määräämisestä ja elatusvelvollisen maastapoistumiskieltoa koskevien esitysten tekemisestä lääninhallitukselle sekä työlaitoksessa olevien lomauttamista koskevat asiat. Samoin se hoitaa elatusavun ennakosta annetussa laissa sekä asetuksessa mainitut sosiaalilautakunnalle kuuluvat tehtävät kuten myöntää

tai hylkää ennakon hakemukset, keskeyttää elatusavun ennakon suorittamisen tai lakauttaa sen. Elatusapujaosto valvoo yleensä lastenvalvojan toimintaa sekä lasten varojen taloudellista sijoittamista. Jaosto kokoontuu kerran kuukaudessa puheenjohtajan kutsusta ja sihteerinä jaostossa toimii lastenvalvoja.

Elatusapujaosto piti kertomusvuonna 11 kokousta.

Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luetteloon merkittiin elatusaputoimistossa v:n 1969 aikana 728 ja poistettiin 652. Kun v:ltä 1968 siirtyi 4 557 tapausta, oli v:n 1969 lopussa 4 633 lasta luettelossa.

Vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien ja elatusvelvollisten siviilisäätö ja ikä lasten syntyessä

Siviilisäätö

	Äitejä	Elatus- velv.
Naimattomia	3 729	1 829
Leskiä ja laill. eronn. ...	637	571
Naimisissa olevia	263	1 360
Tiedot puuttuvat	4	873
Yhteensä	4 633	4 633

<i>Ikä, vuotta</i>	Äitejä	Elatus- velv.
15	19	2
16—19	832	287
20—24	1 847	1 209
25—29	964	1 033
30—34	535	629
35—39	319	363
40—44	103	215
45—49	13	112
50—54	—	50
55—59	—	15
60—	—	15
Tiedot puuttuvat	1	703
Yhteensä	4 633	4 633

Lastenvalvojan luetteloissa olevista *lapsista kuoli* kertomusvuonna 14, joista 11 sairaalassa, 2 lastenkodissa ja 1 auto-onnettomuudessa.

Kuolemansyy	
Heikko ja elinkelvoton	5
Sydämen synnynnäinen toimintahäiriö	1
Keuhkokuume	2
Sydänhalvaus	2
Tapaturma	2
Syöpä	1
Vatsatyrä	1
Yhteensä	14

Ottolapsiksi hyväksyttiin 68 lastenvalvojan luetteloissa ollutta avioliiton ulkopuolella syntyntä lasta.

Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskinäisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen, otettiin lapsen äidin pyynnöstä tai viran puolesta elatusvelvollista vastaan haaste.

Elatusvelvollisuus selvitettiin asianosaisten keskinäisellä sopimuksella 255 (217) tapauksessa ja tuomioistuimen päätöksellä 90 (87) tapauksessa.

Maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain perusteella haettiin kantajana esiintyvän äidin puolesta 107 (77) tapauksessa maksutonta oikeudenkäyntiä; hakemuksista hyväksyttiin 101 (77) ja hylättiin 6 (0).

Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa 307 (263) kertaa. Lisäksi lastenvalvoja esiintyi lastensuojelulautakunnan edustajana 5 (3) kertaa. Toisten kuntien lastenvalvojen puolesta esiinnyttiin oikeudessa 3 (12) kertaa.

Muille sosiaaliviranomaisille annettiin virka-apua lastenvalvojan toimialaan kuuluvissa tehtävissä 145 (151) tapauksessa.

Työlaitosesityksiä teki elatusapujaosto Uudenmaan lääninhallitukselle avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten osalta 26 (47) ja avioliitossa syntyneiden lasten osalta 179 (246) tapauksessa. Lääninhallituksen päätös saatiin yhteensä 279 (288) tapauksessa. Päätöksistä oli hylkääviä 26 (24). Huoltoapulain 42 §:n perusteella käsiteltiin elatusapujaostossa työlaitoksessa olevien elatusvelvollisten 150 (109) työloma-anomusta. Työlaitospäätöksen täytäntöönpano keskeytyi 4 tapauksessa sairauden takia ja päättyi 18 tapauksessa lapsen täytettyä 18 vuotta.

Elatusavun ennakkoa koskevia hakemuksia jätettiin elatusaputoimistoon vuoden kuluessa 656, joista lautakunta hylkäsi 25, koska lainmukaiset edellytykset ennakon suorittamiselle puuttuivat sekä lakkautti ennakon suorittamisen 415 tapauksessa samasta syystä.

Ennakkoa suoritettiin 4 033 avioliitosta syntyneestä lapsesta 2 569 nostajalle yhteensä 1 377 952 mk, ennakon korvausta perittiin 956 elatusvelvolliselta 277 403 mk.

1 091 avioliiton ulkopuolella syntyneestä lapsesta maksettiin ennakkoa 1 086 huoltajalle yhteensä 335 977 mk, suoritettua ennakon korvaukseen perittiin 535 elatusvelvolliselta yhteensä 126 414 mk.

Ennakon korvausta perittiin siis yhteensä 403 818 mk eli 23.6 % suoritettujen ennakkoiden määrästä.

Uudenmaan lääninhallitus on nojautuen elatusavun ennakosta annetun lain 17 §:ään kertomusvuoden kuluessa tekemillään päätöksillä määrännyt, että 126 elatusvelvolliselta saadaan korvaus suoritettua ennakosta jättää perimättä.

Vapauttamisen perusteet olivat:

Elatusvelvollisen	Tapa- uksia	mk
Sairaus	66	103 310
Kuolinsäädän varattomuus .	30	51 408
Työkyvyttömyys	6	5 231
Työttömyys	1	240
Asepalveluksen suorittami- nen	2	720
Vaarantaisi mahd. itsensä ja omaistensa elättämi- sen	21	28 550
Yhteensä	126	189 529

Lääninhallitus hylkäsi 16 elatusvelvollisen anomuksen vapautua korvaamasta suoritettua ennakkoa.

Elatusaputoimisto on v:n 1969 kuluessa 86 tapauksessa antanut lausuntoja ja selvityksiä Uudenmaan lääninhallitukselle elatusvelvollisten hakemuksista, jotka koskivat vapautumista korvaamasta suoritettua ennakkoa.

Lastenvalvojan kassan rahavarat ja tilitapahtumat v. 1969

Tulot

Siirto v:sta 1968:	Au-lapset mk	Aviolapset mk	Yhteensä mk
Lastenvalvojan talletus-, säästö-, postisiirtotilin ja kassan saldo	—	—	108 344
Valvottujen säästötilien saldo	233 755	1 294	235 049
Lapsille perityt elatusmaksut	1 273 866	709 951	1 983 817
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen korvaukset	320 411	10 802	331 213
Peritty elatusapuennakkoa	126 415	277 403	403 818
Kuntien tilittämät ennakkokorvaukset	5 150	4 105	9 165
Rahatoimiston Kallion osastolta elatusapuennakkojen maksamiseen	—	—	1 311 126
Yksityisiltä perityt oikeuskulujen korvaukset	8 301	464	8 765
Kaupungin suorittamat oikeuskulujen korvaukset	5 064	5 875	10 939
Korkotuloja	10 590	53	10 643
Lastenvalvojan säästö- ja talletustilin korko	—	—	537
		Yhteensä	4 413 416

Menot

Huoltajille suoritettut lasten elatusmaksut	1 275 766	715 019	1 990 785
Kaupungille suoritettut hoitomaksujen korvaukset	320 411	10 802	331 213
Maksettu elatusapuennakkoa	335 977	1 377 952	1 713 929
Ennakkokorvaukset kunnille	3 335	6 845	10 180
Kaupungille suoritettut oikeuskulujen korvaukset	662	—	662
Oikeuskuluihin käytetty	12 703	6 339	19 042
Lastenvalvojan säästö- ja talletustilin korko	—	—	537
Siirto v:een 1970:			
Lastenvalvojan talletus-, säästö-, postisiirtotilin ja kassan saldo	—	—	102 750
Valvottujen säästötilien saldo	242 971	1 347	244 318
		Yhteensä	4 413 416

6. Sosiaalilääkärin toimisto

Kertomusvuoden aikana tutkittiin 976 henkilöä ja tutkittavaksi ilmoitetuista siirtyi keskeneräisinä taikka tutkimusta odottamaan seuraavaan vuoteen 104. Käyntikertoja toimiston työntekijöillä oli kaikkiaan 3 264.

Tapaukset jakautuivat lähettäjiin mukaan seuraavasti:

lastenhuoltotoimistosta	561
vajaamielishuollosta	237
suojelukasvatustoimistosta	282
Yhteensä	1 080

Tutkimukset on suoritettu ryhmätyönä. Esitiedot on tavallisesti saatu lähettävän toimiston huoltotarkastajalta.

Polikliinisessä yksilöhoidossa oli toimiston työntekijöillä 76 lasta ja nuorta, hoitokertoja 792, lasten vanhempia 32, hoitokertoja 255. Ulkopuolisilla terapeuteilla oli hoidossa 2 lasta, hoitokertoja 18.

Häiriintyneiden lasten ja nuorten laitoshoidossa on ilmennyt edelleen vaikeita tilanteita mm. lisääntyneen huumausaine- ja alkoholi-ongelman vuoksi. Sosiaalilääkärin toimiston työntekijät ovat tehneet 826 käyntiä las-

tensuojelun laitoksiin, jolloin on lapsiin suoraan suuntautuvan toiminnan ohella pyritty tukemaan johtajia, lähikasvattajia sekä vanhempia.

Työneuvotteluja on pidetty viikottain, toimiston koko työntekijäkunta ja ammattikuntaryhmät vuoroviikkoina ja näiden lisäksi psykoterapiaan liittyvistä kysymyksistä erityisneuvottelu.

Kustakin toimistoon lähetetystä tapauksesta on pidetty suunnitteleva alkuneuvottelu ja tutkituista tapauksista 825 laajemman työryhmän yhteisneuvottelua sekä lukuisia suppeampia neuvotteluja.

Toimiston työntekijät osallistuivat kasvatuskoti- ja adoptioasioiden neuvotteluihin, joita oli 36. Näissä käsiteltiin 166 lasta, 138 perhettä ja 20 periaatekysymystä.

Psykologeilla oli yhteistyöneuvotteluja ammatinvalinnanohjaustoimiston henkilökunnan kanssa. He pitivät alustuksia Päivähoitolayhdistyksen kokouksissa ja erityisopettajakokelaille.

Lääkärit pitivät luentoja Helsingin kaupungin nuoriso-ohjaajakursseilla ja koulukotijohtajien päivillä.

Sosiaalilääkärin toimiston henkilökuntaa osallistui omien ammattiyhdistystensä sekä Kasvatusneuvoloiden liiton järjestämiin opintopäiviin ja seminaareihin.

Sosiaalilääkärin toimiston tutkimuksessa olleet henkilöt

	Ikäryhmitys										Yht.
	0—6 v		7—15 v		16—17 v		18 v —		Yht.		
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	
Jäljellä v. lta 1968											
Lastenhuoltotoimisto	14	2	39	16	2	4	1	—	56	22	78
» vajaanlielishuolto	2	—	2	1	—	—	3	—	7	1	8
Suojelukasvatustoimisto	—	—	19	6	2	2	—	1	21	9	30
Usia v. 1969											
Lastenhuoltotoimisto	61	37	189	129	29	26	6	6	285	198	483
» vajaanlielishuolto	35	21	62	32	8	6	35	30	140	89	229
Suojelukasvatustoimisto	—	—	104	59	22	44	8	15	134	118	252
Yhteensä											
Lastenhuoltotoimisto	75	39	228	145	31	30	7	6	341	220	561
» vajaanlielishuolto	37	21	64	33	8	6	38	30	147	90	237
Suojelukasvatustoimisto	—	—	123	65	24	46	8	16	155	127	282
Kaikki yhteensä	112	60	415	243	63	82	53	52	643	437	1 080
Poistettu v. 1969	106	53	360	226	55	74	50	52	571	405	976
Siirtyi v. een 1970	6	7	55	17	8	8	3	—	72	32	104

Sosiaalilääkärin toimiston tutkimukseen ilmoittajat ja ilmoitetut pääsyyt

	Lastenhuolto- toimisto			Suojelukasvatus- toimisto			Yht.
	P	T	Yht.	P	T	Yht.	
Yleisluontoinen kehitystason ja mielenterveydellisen tilan arvioi- minen	72	65	137	5	2	7	144
Neuroottisia oireita	121	55	176	24	35	59	235
Käyttäytymishäiriöitä ja asosiaalisia oireita	52	42	94	70	74	144	238
Heikko edistyminen koulussa	19	11	30	2	2	4	34
Muiden kouluvaikkeuksien aiheuttama järjestely	16	5	21	27	6	33	54
Mahd. vajaamielisyys ja siitä aiheutuvan hoidon suunnittelu ...	72	41	113	—	—	—	113
Ympäristöhäiriöt ja korostuneet vaikeudet jotka tuntuvat vaativan hoitoa a) laitoksessa	—	5	5	7	3	10	15
b) sairaalassa	6	9	15	3	2	5	20
c) lääkkeillä	15	16	31	—	—	—	31
Jälkihoidon tarpeen arviointi ja suunnittelu	51	40	91	12	3	15	106
Lapsen ja kasvatuskodin sopivuuden arviointi	6	3	9	—	—	—	9
Adoptioon liittyvät kysymykset	23	5	28	—	—	—	28
Virallisia (kuten aborttia, sterilisaatiota, oikeutta ym.) lausuntoja varten suoritettava tutkimus	27	11	38	5	—	5	43
Muut syyt	8	2	10	—	—	—	10
Yhteensä	488	310	798	155	127	282	1 080

21. Lastensuojelutoimi

V. 1969 sosiaalilääkärin toimiston kirjoissa olleiden henkilöiden ominaisuuksia

	0—6 v		7—15 v		16—18 v		18 v —		Yht.		Kaik- kiaan
	P	T	P	T	P	T	P	T	P	T	
<i>Älykkyytaso</i>											
130 —	2	1	—	1	—	—	—	—	2	2	4
110—129	12	7	21	13	3	1	—	2	36	23	59
90—109	22	12	52	35	9	6	1	2	84	55	139
80—89	12	2	25	27	—	3	1	1	38	33	71
60—79	5	7	18	15	—	—	7	—	30	22	52
40—59	6	2	10	3	—	1	4	2	20	8	28
20—39	2	1	4	—	—	—	2	1	8	2	10
alle 20	—	—	2	1	1	—	—	—	3	1	4
ei tutkittu	50	28	284	147	43	71	45	45	422	291	713
Yhteensä	111	60	416	242	56	82	60	53	643	437	1 080
<i>Sukurasitus</i>											
Rangaistus	11	10	32	26	3	12	3	3	49	51	100
Poikkeava elämäntapa	29	10	160	96	19	36	6	14	214	156	370
Vajaamielisyys	—	3	22	5	3	2	4	2	29	12	41
Mielisairaus	9	9	58	34	11	6	4	10	82	59	141
Muu pitkäaikainen sairaus	1	2	30	14	2	4	5	3	38	23	61
Aistivallisuus	—	—	2	—	2	—	—	1	4	1	5
Yhteensä	50	34	304	175	40	60	22	33	416	302	718
<i>Kasvu ympäristön erikoisuus</i>											
Avioton	38	16	98	72	16	16	8	5	160	109	269
Äiti, isä tai molemmat kuolleet	2	3	41	34	9	17	16	20	68	74	142
Avio- tai asumusero	28	18	145	82	24	24	16	8	213	132	345
Äiti- tai isäpuoli	4	3	46	30	13	13	8	4	71	50	121
Otto- tai kasvatusvanhemmat	30	14	60	45	1	8	6	6	97	73	170
Laitos	35	21	200	116	44	55	15	15	294	207	501
Vajaamielispäivähuoltola	14	5	30	13	2	2	7	4	53	24	77
Yhteensä	151	80	620	392	109	135	76	62	956	669	1 625

Sosiaalilääkärin toimiston v. 1969 tutkitut henkilöt ryhmitettyinä diagnoosin ja toimenpiteiden mukaan

Kaikista tutkimuksista selvitys ja lausunto, lisäksi suosituksia ja toimenpiteitä	295—299	300	301	302, 303, 305	304	306	307	308	309	310—315	Muut	Pro obs.	Tutk. tai hoito kesken	Yhteensä
Tutkimus, selvitys ja lausunto lastenhuolto- ja suojelukasvatustoimistolle	1	81	33	3	11	10	79	68	7	293	5	36	—	627
Suositus lastensuojelulaitokseen	—	1	2	—	1	5	5	2	—	4	—	—	—	20
» koulukotiin	—	2	7	—	1	—	6	—	—	3	—	—	—	19
» sairaalaan	1	6	9	1	2	1	6	5	—	23	4	—	—	58
» sairaalan poliklinikkatutkimukseen	—	5	7	1	—	4	10	16	5	21	2	—	—	71
» psykoterapiaan	—	5	1	—	1	1	11	5	—	6	—	—	—	30
Ehdotettu vapautettavaksi oppivelv. suorittamisesta	—	1	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	10
» koulunkäynnin alkamisen siirtäminen	—	1	—	—	—	—	2	—	—	4	—	—	—	7
» apukouluun	—	1	—	—	—	1	1	—	1	11	—	—	—	15
» muuta koulujärjestelyä	—	9	5	—	—	6	3	7	1	5	—	1	—	37
» oppivelvollisuuden suorittamista yksityisesti	—	7	2	—	2	—	13	6	—	3	1	—	—	34
Lausunto adoptioasiassa	—	—	—	—	—	1	—	2	—	3	—	29	—	35
» holhous- tai oikeusasiassa	1	1	1	—	—	—	2	—	—	9	—	1	—	15
» abortti- tai sterilisaatioasiassa	—	5	2	—	2	—	7	—	—	1	—	—	—	17
» työkyvyttömyyseläkettä sekä kutsuntaviranomaisia varten	1	—	2	—	—	—	—	—	—	29	—	—	—	32
Muu lääkärintlausunto	1	2	1	—	—	1	1	2	—	10	—	—	—	18
Lääkemääräys	1	18	4	3	1	13	17	12	3	51	2	1	—	126
Tutkimus tai hoito kesken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	104	104
Yhteensä	6	145	76	8	21	43	161	127	17	485	14	68	104	1 275

¹⁾ Kaikki yli 18-vuotiaat tutkittavat.

Taulukkoon sisältyvät diagnoosit selviävät seuraavasta tautinimistöstä:

295—299	Psychoses — mielisairaudet	
300	Neurosis — neuroosit	307
301	Persona pathologica — luonteen sairaalloisuus	
302	Anomaliae sexuales — seksuaaliset poikkeavuudet	308
303	Alcoholismus — alkoholismi	309
304	Narcomania, abusus medicamentorum — huumausainehimo, lääkeaineiden väärinkäyttö	
305	Morbi psychosomatici — psykosomaattiset sairaudet	310—315
306	Symptomata definita systematis	793, 99

nervosi et organorum sensuum alibi non classificabilia — hermoston ja aistimien oireet, joita ei voi luokitella muualle
 Perturbationes fortuitae psychogenes accidentales — tilapäiset sielullisista syistä johtuvat häiriöt
 Gerendum abnorme infantum — lapsuusajan käytöshäiriöt
 Per infectiones intracraniales — kallonsisäisistä infektiosta johtuvat tilat
 Retardatio mentalis — vajaamielisyys
 Observationes et explorationes — huomiointia ja tutkimuksia

7. Väestöasiaintoimisto

Äitiysavustukset. Hakemuksia otti vastaan lastensuojeluviraston lisäksi 36 neuvolaa, joissa neuvolapiirejä yht. 51. Virastoon jätettiin 104 (134) ja neuvoloihin 7 257 (8 401) hakemusta.

Jaosto käsitteli yhteensä 7 361 (8 535) äitiysavustushakemusta. Näistä hyväksyttiin 7 269 (8 376), joista aviottomia 542 (560) ja hylättiin 92 (159), joista aviottomia 39 (67).

Avustus myönnettiin 7 074 (8 196) sellaiselle hakijalle, jotka olivat käyneet lain määräämässä tarkastuksessa ennen neljännen raskauskuukauden päättymistä sekä 195 (80) hakijalle, jotka olivat esittäneet pätevän syyn laiminlyöntiinsä.

Hakijoiden äitiysavustuslain määräämässä tarkastuksessa käynnit

		Tarkastuksia	
IV raskauskuukaudessa tai sitä ennen		7 090	(8 202)
V »		83	(138)
VI »		84	(101)
VII »		46	(46)
VIII »		27	(25)
IX »		18	(9)
X »		5	(4)
Ei lainkaan tarkastuksia ennen synnytystä		8	(10)
Yhteensä		7 361	(8 535)

Kertomusvuoden loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja kertomusvuoden aikana myönnettyjä anomuksia yhteensä 366 600 (425 800) mk. Näistä oli luontoisavustuksia 266 500 (279 300) mk:n arvosta. Ohjekirjasia odottaville äideille jaettiin edelleenkin kaupungin kustannuksella.

Sosiaalihallitus myönsi kertomusvuoden äitiysavustusten maksamiseen ennakkoa 80 000 (130 000) mk.

Äitiysavustus oli kertomusvuonna 50 mk jokaista syntynyttä lasta kohti.

Perhelisät. Perhelisähakemuksia oli yhteensä 1 609 (1 638), joista hyväksyttiin 1 591 (1 622) ja hylättiin 127 (132). Veroyli-tyksen takia hylättiin 92 (101) ja muusta syystä 35 (31). Hakemuksista oli 18 (16) toistamiseen käsiteltävänä lapsen syntymän tai muun syyn takia.

Perhelisän määrä oli 76 (76) lisään oikeutettua lasta kohti. Lisä myönnettiin harkinnan perusteella 299 (326) perheelle veroyli-tyksestä huolimatta.

Perhelisää saaneella 1 464 (1 490) perheellä oli lisään oikeutettuja lapsia yhteensä 5 413 (5 617), joista 5 061 (5 294) alle 16-vuotiaita ja 352 (323) koulunkäynnin perusteella huomioon otettuja 16 v täyttäneitä lapsia.

Perhelisäperheet lapsiluvun mukaan

Lapsia perhettä kohden	Perheitä	Lapsia perhettä kohden	Perheitä	
2	410 (392)	8	8	(11)
3	156 (165)	9	4	(5)
4	551 (550)	10	1	(1)
5	234 (244)	11	—	(1)
6	71 (83)	12	1	(—)
7	29 (38)	Yhteensä 1 465 (1 490)		

Perhelisän saajista oli 817 (844) varsinaisia suurperheitä, 415 (450) leskiperheitä ja 232 (196) työkyvyttömiä perheitä.

Kertomusvuonna suoritetusta koko perhelisän määrästä 172 035 (181 545) mk:sta jaettiin suurille perheille 97 460 (104 975) mk, leskien perheille 45 999 (50 483) mk ja työkyvyttömiä perheille 28 576 (26 087) mk.

Avustuksen suorituksessa käytettiin edelleenkin liikkeisiin suoraan annettuja osto-osoituksia. Osan tarvikkeista hankkivat perheet itse, esittäen niistä hyväksyttävän tilityksen toimistoon.

Perhelisävaroista käytettiin asuin- ja talousrakennusten kunnostamiseen 2 342 (2 854) mk, sänkyihin ja vuodevaatteisiin 71 568 (78 745) mk, huonekaluihin ja sisustukseen 29 279 (28 651) mk, astioihin ja mui-

hin taloustarvikkeisiin 13 980 (12 061) mk, pölynimureihin, jääkaappeihin, ompelu- ja pesukoneisiin 5 728 (8 644) mk, vaatetukseen 48 606 (49 634) mk ja muihin luontoissuorituksiin 532 (954) mk.

Sosiaalihallitus myönsi kertomusvuonna perhelisien maksamista varten ennakkoa 145 000 (140 000) mk.

1.10.1969 tuli voimaan perhelisälain muutos, jonka mukaan perhelisää ei enää saanut maksaa sellaisesta lapsesta, joka saa perheläkelain mukaista kansaneläkettä huoltajansa kuoleman perusteella.

Erityislapsilisät. Uusia erityislapsilisähakemuksia jätettiin kertomusvuoden aikana 873 (927), joista toisista kunnista siirrettyjä oli 36 (42). Hakemuksia hylättiin 168.

Jaoston käsiteltävänä oli kertomusvuoden aikana 4 088 (3 156) erityislapsilisäasiaa. Näistä oli lain määräämiä tarkistuspäätöksiä 886 (1 911). Erityislapsilisää myönnettiin harkinnan perusteella tai suoritusta jatkettiin veroäyriilytyksestä huolimatta 195 (339) nostajalle. Tapauksia, joissa erityislapsilisähakemus hylättiin tai tarkistuksen yhteydessä suoritusta päätettiin lopettaa, oli 1 824 (606). Laissa säädettyjen edellytysten puuttumisen takia hylättiin anomus tai lakkautettiin suoritusta 1 741 (415) tapauksessa, veroilytyksen takia 44 (92), koulutusavustuksen takia 6:ssä (42), varallisuuden takia lapsen avuttomuudesta huolimatta 1:ssä (9), toisiin kuntiin siirtymisen takia 32:ssä (48) tapauksessa.

Kertomusvuoden aikana lähetettiin 56 (43) avutonta lasta koskevaa hakemusta lausuntoineen sosiaalihallituksen ratkaistavaksi sekä 3 muuta tulkintatapausta.

Lasten lukumäärä erityislapsilisän suorittamisperusteen mukaan oli vuoden viimeisen neljänneksen aikana erityislapsilisälain ja -asetuksen nojalla seuraava:

Lain 3 § 1: 1) täysoripous	—	(45)
» » 2) puolioripous	8	(1 600)
» » 3) au-lapsen elatus- avun puuttu- minen	288	(274)
» » 4) vanhempain kan- saneläke	894	(730)
Yhteensä		1 190 (2 649)

As. 3 § 1: 1) sokeus	25	(24)
» » 2) kuurous	78	(71)
» » 3) raajavamman ...	69	(73)
» » 4) vaikea kaatumatauti	28	(28)
» » 5) syvä vajaamielisyys tai mielisairaus	157	(154)
» » 6) sokeritauti	136	(126)
» » sydänvika	3	(5)
» » keuhkoastma ...	14	(10)
» » muu avuttomuus	85	(83)
Yhteensä		595 (574)

Erityislapsilisää suoritettiin viimeiseltä neljännekseltä kaikkiaan 1 785 (3 223) lapsesta 1 360 (2 247) nostajalle yhteensä 109 480 (176 732) mk. Kertomusvuoden aikana suoritettiin kaiken kaikkiaan erityislapsilisää 656 972 (710 618) mk.

Erityislapsilisän määrä oli täysoripojen ja avuttomien lasten kohdalla 92 mk ja muiden kohdalla 46 mk vuosineljänneksessä.

1.10.1969 voimaan tulleen perhe-eläkelain johdosta ei erityislapsilisää suoritettu enää IV vuosineljännekseltä lapsen vanhemman tai elatusvelvollisen kuoleman perusteella, jos lapsella oli oikeus perhe-eläkelain mukaiseen lapseneläkkeeseen. Jaoston oli niinkään tehtävä päätös, että avuttomasta lapsesta suoritettu erityislapsilisä maksetaan määräkäisena v:n 1969 loppuun saakka 1.1.1970 voimaan tulleen lapsen hoitotukilain johdosta. Erityislapsilisälakia on tällöin muutettu siten, ettei erityislapsilisää suoriteta lapsesta, joka saa lapsen hoitotuesta annetun lain mukaista hoitotukea.

21. Lastensuojelutoimi

Perhe-eläkelain voimaantulon johdosta poistettiin maksusta IV vuosineljänneksellä 994 leskiperhettä.

Kodinperustamislainoja ei v:n 1957 elokuusta lähtien ole myönnetty, koska valtion talousarviossa ei ole ollut tarkoitukseen määrärahaa.

Lapsilisät. Lapsilisän määrä oli kertomusvuonna yhdestä lapsesta 52 mk, toisesta 61.50 mk ja kolmannelta ja sitä seuraavista lapsista 74 mk vuosineljännekseltä. Kertomusvuoden aikana rekisteröitiin 5 805 (6 330) kokonaan uutta lapsilisätapausta. Sen lisäksi rekisteröitiin toisista kunnista siirrettyjä ja aikaisemmin rekisteröityihin perheisiin syntyneitä lapsia 3 689 (3 586).

Jaosto käsitteli vuoden aikana 2 069 (1 716) lapsilisää koskevaa asiaa. Väestöasiainjaoston valtuuttamat virkailijat ratkaisivat 9 494 asiaa, joissa tehtiin myönteinen päätös lapsilisän maksamisesta tietystä lapsesta hänen lapsilaislain 3 §:n 1 mom:ssa mainitulle huoltajalleen.

Lapsilisää määrättiin maksettavaksi kertomusvuoden kuluessa 25 952 463 (26 116 078) mk. Siitä palautettiin virheellisiä suorituksia tai oikeudettomasti nostettuja lapsilisää 2 972 (2 974) mk sekä nostamatta jääneitä lapsilisän maksu- ja tililtäottokortteja yhteensä 81 102 (72 291) mk.

Lapsilisän saajat ja lapsiluvut

Neljännes	Lapsilisän nostajia	Vastaava lasten luku
I	69 070 (68 738)	113 891 (114 222)
II	68 948 (68 743)	113 524 (113 973)
III	69 115 (68 899)	113 580 (114 035)
IV	69 443 (69 417)	113 674 (114 486)

Näihin lukuihin sisältyy n. 1 200 tapausta, joista lapsilisä on maksettu kunnalle.

Lapsilisää nostaneet yksityiset perheet lapsiluvun mukaan vuoden viimeisen neljänneksen aikana

Lapsilisää nostettiin	Nostajien lukumäärä	Lasten luku
1 lapsesta	35 699 (35 324)	35 699 (35 324)
2 »	23 026 (22 895)	46 052 (45 790)
3 »	6 972 (7 237)	20 916 (21 711)
4 »	1 585 (1 701)	6 340 (6 804)
5 »	328 (365)	1 640 (1 825)
6 »	85 (96)	510 (576)
7 »	17 (29)	119 (203)
8 »	8 (8)	64 (64)
9 »	2 (3)	18 (27)
10 »	— (—)	— (—)
11 »	— (—)	— (—)
12 »	1 (1)	12 (11)
Yhteensä		67 723 (67 659) 111 370 (112 335)

Kaiken kaikkiaan väestöasiaintoimisto maksoi v. 1969 sosiaaliavustuksia 27 148 070 mk.

8. Asumuserosovittelut

Lastensuojelulautakunnan määräämien sovittelijoiden hoitamat sovittelutehtävät

Päätettyjä sovitteluja	203 (145)
Avioliittoa jatkoi (ei todistusta) ...	47 (38)
Neuvottelukertoja	684 (455)
Lapsettomia aviopareja	60 (43)
Lapsia yhteensä	336 (205)

Aviopuolisot uskontokunnan mukaan päättyneissä sovitteluissa

Uskontokunta	Avio- puolisot
Siviilirekisteri	117 (105)
Ev.lut.seurakunta	274 (175)
Muu uskontokunta	15 (10)
Yhteensä	406 (290)

*Aviopuolisot avioliittovuosien mukaan**Sosiaaliryhmitys ¹⁾ miehen ammatin mukaan
päättäneissä sovitteluissa*

Vuosia	Avio- liittoja
0—1	14 (10)
2—5	55 (47)
6—10	60 (33)
yli 10	74 (55)
Yhteensä 203 (145)	

Sosiaaliryhmä	Avio- liittoja
I	23 (23)
II	68 (36)
III	100 (66)
IV	12 (20)
Yhteensä 203 (145)	

- ¹⁾ I Johtavassa asemassa olevat yms.
 II Pienyrittäjät, työnjohtajat, ylempi toimistohenkilökunta yms.
 III Ammattityöntekijät, alempi toimistohenkilökunta yms.
 IV Apu- ja sekatyöntekijät yms.

*9. Taloustietoja**Lastensuojelutoimen aiheuttamat bruttomenot
tilinpäätöksen mukaan*

	mk
Lastensuojeluvirasto	4 181 191
Avohuolto:	
turvattomien alaikäisten sijoi- tus ja tilapäinen avustami- nen, lasten kesävirkestys ...	3 539 024
suojelukasvatusta tarvitsevien alaikäisten sijoitus ja tilapäi- nen avustaminen	277 741
vajaamielisten huolto	132 524
elatusavun ennakkojen poistot	—
Laitoshuolto:	
kaupungin lasten- ja nuorison- huoltolaitokset	12 013 201
kaupungin vajaamielislaitokset	1 581 953
turvattomien alaikäisten sijoi- tus vieraissa laitoksissa	5 145 404
suojelukasvatusta tarvitsevien alaikäisten sijoitus vieraissa laitoksissa	168 020
vajaamielisten sijoitus vieraissa laitoksissa	2 238 904
Järjestöjen avustukset	181 900
Käyttövarat	49 151
Yhteensä 29 509 013	

Lisäksi esiintyi tilinpäätöksessä pääoma-
menoina laitosten perusparannuskustannuk-
sia seuraavasti:

	mk
Outamon vastaanottokoti	2 769
Vastaanottokoti Lemmilä	13 157
Päivähuoltola Vantaala	7 358
Yhteensä 23 284	

Lastensuojelutoiminnan tulot

	mk
Valtionapu sosiaalilääkärin toimis- ton menoihin	15 000
Valtionapu vajaamielisten avo- huollon menoihin	48 107
Muut tulot	17 710
Korvaukset annetusta huollosta:	
valtiolta	2 059 618
vierailta kunnilta	87 371
yksityisiltä	2 308 406
Valtionapu:	
lastenkodeille	303 142
vajaamielislaitoksille	778 483
Ateriamaksut	97 852
Luontoisedut	82 343
Vuokrat	84 691
Gustaf Walfrid Hyvösen rahaston tuotto	86 966
Muut tulot	135 539
Yhteensä 6 105 228	

Kun tulot vähennetään bruttomenoista 29 509 013 mk:sta, kaupungin kassaa rasittavaksi nettomenoksi jää 23 403 785 mk eli 3 554 233 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

10. Avustukset ja osuudet kuntainliitoissa

Kuten menoista ilmenee jaettiin avustuksena lastensuojelujärjestöille yhteensä 181 900 mk, josta Kriminaalihuolto-yhdistys sai 33 000 mk, Kehitysvammatuki 57 2 900 mk ja 145 900 mk sellaiset järjestöt, jotka järjestivät kesävirkestystä helsinkiläisille lapsille. Lisäksi suoritettiin osuutena Kårkulla Centralanstalt -nimistä laitosta ylläpitävälle kuntainliitolle 384 259 mk.

11. Lastensuojelurahastot

Kaupungin lastensuojelutyötä varten oli rahatoimiston hoidossa eräitä rahastoja, joiden pääomat ja käytettävissä olevat korkoravat olivat 31.12. seuraavan suuruiset:

	Pääoma mk	Korot mk
Adolf Holmgrenin lahjoitus- rahasto	510	552
Johan Gustaf Rosenbergin ra- hasto	155	65
Lasten kesäsiirtolan rahasto ...	266	117
Makarna Bergmans donations- fond	772	179
L. A. Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto	184	70
M. Kotschackin lastenvaatus- rahasto	1 260	235
Aina ja Ivar Gordien lahjoitus- rahasto	808	171
Yhteensä	3 955	1 389

12. Hoitopaikkavaraukset

Lastensuojelulautakunta sijoitti laitoshoidon tarvitsevia alaikäisiä ja vajaamielisiä kertomuksesta ilmenevässä määrin valtion, eri kuntien tai kuntainliittojen sekä yksityisten omistamiin laitoksiin. Lastensuojeluvirasto suoritti suullisilla ennakkosopimuksilla paikkavaraukset kuitenkin siten, että ajojaosto vahvisti hoitomaksun suuruuden. Kaupunki on myös varannut myöntäessään avustuksia tai lainoja yksityisten laitosten perustamiskustannuksia varten käyttöönsä määrääjäksi hoitopaikkoja. Seuraavat sopimukset olivat voimassa kertomusvuoden aikana:

5.2.1955 tehty sopimus 30 hoitopaikan varaamisesta 31.12.1975 saakka Samfundet Folkhälsan i svenska Finland -nimisen säätiön lastenkodista;

17.11. ja 2.12.1965 tehdyt sopimukset 35 hoitopaikan varaamisesta 30 v:ksi Mustalaislähetyksen omistamasta Kotimäen lastenkodista ja 8 hoitopaikan varaamisesta yhdistyksen muista laitoksista sekä sopimukset 10 hoitopaikan varaamisesta 20 v:ksi Päiväkummun lastenkodista ja 20.3.1962 tehty sopimus 5 hoitopaikan varaamisesta 20 v:ksi nuorisokodista Kauniaisissa;

28.12.1956 tehty sopimus 16 hoitopaikan varaamisesta Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kodinhoito-opiston lastenkodista myönnetyn lainan maksuajaksi;

kaupunginvaltuuston 7.9.1966 myöntämän lisälainan mukainen 15 hoitopaikan varaaminen Kristillisten Orpokotien Kannatusyhdistyksen Päivölän lastenkodista;

1.12.1964 tehty sopimus 7 hoitopaikan varaamisesta Föreningen för upprätthållande av en hemsysterskola på Hindhår Gård -yhdistyksen omistamasta lastenkodista vuoksi 1965—1979;

15.1.1960 tehty sopimus 8 hoitopaikan varaamisesta 10 v:ksi Suomen Pelastusarmeijan Säätiön tyttökodista (Nuorisokoti Ritvala);

4.4.1964 tehty sopimus 16 hoitopaikan va-

raamisesta 10 v:ksi Suomen Pelastusarmeijan Säätiön Koivurinteen lastenkodista;

27.6.1961 tehty sopimus 10 hoitopaikan varaamisesta 20 v:ksi Pelastakaa Lapset -nimisen yhdistyksen Matti ja Maija -kodista;

16.6.1961 tehty sopimus 15 hoitopaikan varaamisesta 25 v:ksi Helsingin Kaupunkilähteyksen Kotivuoren lastenkodista;

12.7.1951 tehty sopimus 12 hoitopaikan varaamisesta 31.12.2001 saakka Suomen Lastenhoito-yhdistyksen Töölön lastenkodista;

kaupunginhallituksen ja Rinnekoti-Säätiön hallituksen 17.9.1963 allekirjoittama kaupungin ja säätiön välinen sopimus 253 hoitopaikan varaamisesta kaupungille säätiön hoitolaitoksesta 50 v:ksi;

4.3.1965 tehty sopimus 6 hoitopaikan varaamisesta Suomen Kirkon Sisälähetysseuran omistamasta Vaalijalan Keskuslaitoksesta 50 v:n ajaksi 1.1.1965 lukien sekä

24.11.1969 tehty sopimus 2 hoitopaikan varaamisesta 10 v:ksi Pelastakaa Lapset -yhdistyksen omistamasta Tapolan lastenkodista.

Lisäksi kaupunginhallituksen 29.11.1966 Mannerheimin Lastensuojeluliiton Helsingin osastolle myöntämän lainan lainaehtojen mukaisesti yhdistyksen kesäsiirtolapaikat (40) varattiin lastensuojeluviraston käyttöön 15 v:n ajaksi;

kaupunginvaltuuston ja -hallituksen hyväksyttyä Diakonissalaitoksen Pitäjänmäen lastenkodin piirustukset ja myönnettyä 16.2.

1967 lainan rakennuskustannusten rahoitusta varten lainaehtojen mukaan laitoksen kaikki paikat (104) varattiin lastensuojeluviraston käyttöön v:een 1995;

kaupunginvaltuuston myönnettyä 4.10. 1967 lainan Raajarikkojen koulusäätiön koulurakennuksen rakentamiseen, varattiin velkakirjan lainaehtojen mukaisesti 7 oppilaspaikkaa ja 4 paikkaa oppilasasuntolasta 10 v:ksi lastensuojeluviraston käyttöön;

kaupunginvaltuuston myönnettyä lainan 6.9.1967 Mannerheimin Lastensuojeluliiton Helsingin osastolle 15 v:ksi Korkeavuorenk. 6:ssa ylläpidettävän nuorisokodin perustamista varten varattiin kaikki hoitopaikat (12) lastensuojeluviraston käyttöön;

kaupunginvaltuuston 21.2.1962 tekemän päätöksen perusteella Kärkulla Centralanstalt -nimisestä kuntainliiton ylläpitämästä laitoksesta tehtiin 45 paikan ennakkovaraus aikaisemmin varattujen 35 paikan lisäksi sekä

kaupunginvaltuuston 20.6.1962 myönnettyä I lainan Vajaamielisten Tuki -yhdistykselle sen omistamasta Kankurinmäen kesäsiirtola- ja hoitokoti -nimisestä laitoksesta varattiin kaikki paikat lastensuojelulautakunnan käyttöön, lainasopimus tehtiin 1.12. 1965 vuosiksi 1966—1985, ja II lainan 25.6.1969 varattiin 40 uutta kesäajaksi tarkoitettua hoitopaikkaa 30 v:n ajaksi lastensuojelulautakunnan käyttöön.

IV. Lastensuojelulautakunnan alaiset laitokset

Lasten- ja nuorisonhuoltolaitokset

Henkilökunnan osalta viitataan kunnalliskalenteriin.

Sofianlehdon vastaanottokoti toimi 257-paikkaisena lähinnä turvattomien 0—16-vuotiaiden lasten vastaanotto- ja tarkkailulaitoksena. Laitoksessa toimi kuitenkin 3 vajaamielisiä

osastoa, joissa huollettiin vajaamielisiä ilman ikärajoitusta. Laitokseen jouduttiin sijoittamaan myös suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia.

Herttoniemen vastaanottokoti toimi 14-paikkaisena lähinnä leikki-ikäisten lasten vastaanottolaitoksena.

Outamon vastaanottokoti toimi Lohjalla 3-osastoisena 46 paikkaa käsittävänä vas-

taanottokotina suojelukasvatusta tarvitsevia kouluikäisiä poikia varten. Laitoksella oli oma kansakoulu.

Vastaanottokoti Lemmilä toimi Hyvinkään Ridasjärvellä 15-paikkaisena suojelukasvatusta tarvitsevien poikien vastaanotto- ja tarkkailukotina. Laitoksessa toimi oma kansakoulu.

Naulakallion vastaanottokoti toimi 50-paikkaisena tilapäissijoitusta ja erikoistarkkailua tarvitsevien, lähinnä kouluiässä olevien lasten vastaanottolaitoksena. Laitoksessa oli oma kansakoulu. Yhdelle 15-paikkaiselle osastolle sijoitettiin pääasiassa nuoria, joiden huollontarve perustui lastensuojelulain 8 §:n 2 mom:iin.

Hyvösen lastenkoti toimi 33-paikkaisena erityislastenkotina.

Riihenkulman lastenkodissa, joka toimi 32-paikkaisena erityislastenkotina, hoidettiin sielullisesti häiriintyneitä normaaliälyisiä kouluikäisiä lapsia, jotka olivat pitkäaikaisen hoidon tarpeessa.

Perhekoti toimi 6-paikkaisena turvattomien lasten hoitolaitoksena.

Kallion nuorisokoti toimi 28-paikkaisena erityislastenkotina, jossa oli erikseen jälkihuolto- ja koululaisosastot.

Laajasalon nuorisokoti toimi 4.9.1969 lukien 15-paikkaisena erityislastenkotina ensisijaisesti 14 v täyttäneille turvattomille ja ammatettiin valmistumistaan tai työelämään tottumistaan varten turvallisia olosuhteita tarvitseville pojille.

Töölön nuorisokoti toimi 12-paikkaisena lähinnä jälkihoitoa tarvitsevien tyttöjen erityislastenkotina.

Kaarelan nuorisokoti toimi 15-paikkaisena, lähinnä 13 v täyttäneiden poikien erityislastenkotina ja jälkihuoltolaitoksena.

Taivallahden nuorisokoti toimi 28-paikkaisena 13 v täyttäneiden poikien jälkihuolto- ja erityislastenkotina. Laitoksessa toimi 11-paikkainen asuntolaosasto.

Koskentuvan nuorisokoti toimi 16-paikkai-

sena, lähinnä 13 v täyttäneiden poikien erityislastenkotina ja jälkihuoltolaitoksena.

Siltavuoren nuorisokoti toimi 12-paikkaisena kouluikäisten ja jälkihuoltoä tarvitsevien ja poikkeustapauksessa suojelukasvatusta tarvitsevien tyttöjen erityiskotina.

Usvatien nuorisokoti toimi 14-paikkaisena kouluikäisiä ja jälkihuoltoä tarvitsevien turvattomien ja poikkeustapauksessa suojelukasvatusta tarvitsevien poikien erityislastenkotina.

Jakomäen nuorisokoti toimi 1.3.1969 lukien 12-paikkaisena työ kuntoutuslaitoksena ja nuorisokotina 16—20-vuotiaille koulunsa lopettaneille, suojelukasvatusta tarvitseville tytöille.

Hoitokoti Teinilä toimi 1.10.1968 lukien 16-paikkaisena, sielullisesti häiriintyneiden lasten psykiatrisena hoitokotina, jolla oli oma kansakoulu.

Oppilaskoti Toivola toimi 96-paikkaisena apukouluasteella olevien turvattomien lasten erityislastenkotina, jossa oli oma kansakoulu. Laitoksen yhdellä osastolla huollettiin myös vajaamielisiä.

Lastensuojeluviraston Tutkinta-asema toimi 20-paikkaisena ensihuoltoä tarvitsevien lasten ja nuorten vastaanottolaitoksena. Laitos toimi lastensuojeluvirastoon liittyvänä Kallion virastotalossa.

V a j a a m i e l i s l a i t o k s e t j a v a j a a m i e l i s t e n l a s t e n l a s t e n k o d i t

Malmin lastenkoti toimi vajaamielisten lastenkotina, jossa oli 22 vahvistettua hoitopaikkaa.

Päivölän lastenkoti toimi Sipoon Kallbäckissä 16-paikkaisena vajaamielisten lastenkotina.

Nukarin lastenkoti toimi Nurmijärven Nukarissa 30-paikkaisena varsinaisena vajaamielislaitoksena.

Päivähuoltola Tyynelä toimi 68-paikkaisena vajaamielisten päivähuoltolaitoksena.

Päivähuoltola Vantaala toimi niin ikään vajaamielisten päivähuoltolana, jossa oli 42 paikkaa.

Vaihtökeskus toimi 95-paikkaisena vajaamielisten työosastomuotoisena päivähuoltolana.

Solakallion Erityiskoulu toimi 80-paikkaisena 7—18 -vuotiaiden oppimiskykyisten vajaamielisten erityiskouluna.

Malmin ja Päivölän lastenkodit toimivat erityislasternkoteina, sillä niitä ei ole pienen kokonsa vuoksi hyväksytty vajaamielislaitoksiksi.

Laitosten hallinto

Laitosten toiminnasta todettakoon lisäksi, että niiden välitön johto kuului kunkin laitoksen johtajalle, mutta hallinnollista yleisvalvontaa suoritti lastensuojelutoimen toimitusjohtaja sekä kasvatuksellista valvontaa Outamon, Lemmilän, Naulakallion B-osaston ja Tutkinta-aseman osalta nuorisonhuoltaja

sekä muiden laitosten osalta lastenhuollontarkastaja tai apulaislastenhuollontarkastaja.

Laitosten kansakouluissa noudatettiin kaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia ja opetuksen tarkastuksesta huolehtivat suomenkielisten kansakoulujen tarkastajat.

Laitosten terveydenhuolto. Laitosten terveydenhuoltotarkastukset suoritti lautakunnan lääkäri.

Kertomusvuoden aikana laitoksissa hoituissa lapsissa oli 1 735 akuuttia ja 1 319 kroonista sairautta. Poliklinikkakäyntejä oli 530, sairaalahoitotapauksia 112. Tuberkuloositarkastukset suoritettiin 112 lapselle. Viraston vastaanotolla tutkittiin 874 lasta.

Sofianlehdon vastaanottokodin laboratoriossa suoritettiin 3 362 tutkimusta.

Sofianlehdon hammashoitolassa tutkittiin 192 lasta, joista tuli valmiiksi 120 ja hoito-toimenpiteiden määrä oli 1 672.

Laitoksissa suoritetuissa lasten yleistarkastuksissa kunto on yleensä todettu hyväksi.

Laitosten hygieenisissä olosuhteissa ja lääkevarastojen kunnossa ei ole ilmennyt huomauttamista.